

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Olomouc 2013

Ivan Lissnik

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Srovnání neziskových organizací v ČR a v USA

Diplomová práce

Autor: Bc. Ivan Lissnik

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Řezník, Ph.D.

Olomouc 2013

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2010/2011

Studijní program: Humanitní studia
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Anglická filologie - Aplikovaná ekonomická studia
(AF-AE)

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bc. LISSNIK Ivan	Karlovice 347, Kostelec u Holešova - Karlovice	F100363

TÉMA ČESKY:

Srovnání amerických a českých neziskových organizací

NÁZEV ANGLICKY:

A Comparison of the American and the Czech Non-profit Organizations

VEDOUcí PRÁCE:

PhDr. Jiří Řezník, Ph.D. - KAE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

1. Postavení neziskových organizací v ekonomice
2. Formy neziskových organizací
3. Financování neziskových organizací
4. Danění neziskových organizací

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

BOUKAL, Petr., VÁVROVÁ, Hana a kol. Ekonomika a financování neziskových organizací. Praha: Oeconomica, 2007, 110 s. ISBN: 978-80-245-1293
FRÍČ, Pavol. Aktivita a potřeby neziskových organizací v ČR. Praha: Agnes, 1998, 61 s. ISBN 80-902633-0-5.
SALAMON, M. Lester. State of non-profit America. Washington DC: Brookings Institution Press, 2002, 563 s. ISBN 0815706235

Podpis studenta:

Datum: 24.5.2011

Podpis vedoucího práce:

Datum: 24.5.2011

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Srovnání neziskových organizací v ČR a v USA“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedl jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne. ....

Podpis .....

Poděkování

Děkuji vedoucímu své diplomové práce PhDr. Jiřímu Řezníkovi PhD. za navrhnutí zajímavého tématu práce a následnou odbornou konzultaci a rady.

ABSTRAKT

Tato práce porovnává neziskové organizace a neziskový sektor v ČR a USA. Práce popisuje a následně porovnává historii, současné postavení v ekonomice, členění a typy, zdanění a zdroje financování neziskových organizací v obou zemích.

Klíčová slova: neziskové organizace, neziskový sektor, ČR, USA, srovnání

ABSTRACT

The thesis compares the non-profit organizations and the non-profit sector in the Czech Republic and the USA. The thesis describes and then compares the history, present day position in the economy, structure and types, taxation and funding of non-profit organizations in both countries.

Key words: non-profit organizations, non-profit sector, Czech Republic, USA, comparison

Obsah

Úvod.....	1
1 Historie v českých zemích	3
1.1 Historie do počátku 20. století.....	3
1.2 20. století.....	4
1.3 Vývoj po roce 1989	5
2 Historie v USA.....	7
2.1 Raná Historie.....	7
2.2 20. století.....	8
Historie – Srovnání	11
3 Postavení neziskových organizací v ekonomice ČR.....	12
3.1 Počet neziskových organizací	12
3.2 Podíl na hospodářství.....	12
3.3 Podíl na veřejných službách	12
3.4 Podíl neziskového sektoru na zaměstnanosti	13
3.5 Dobrovolnictví	14
3.6 Problémy a příležitosti sektoru.....	14
4 Postavení neziskových organizací v ekonomice USA	17
4.1 Počet neziskových organizací	17
4.2 Podíl na hospodářství.....	17
4.3 Podíl na veřejných službách.....	17
4.4 Podíl neziskového sektoru na zaměstnanosti	18
4.5 Dobrovolnictví	19
4.6 Problémy a příležitosti sektoru.....	19
Postavení v ekonomice - Srovnání.....	22
5 Typy a členění neziskových organizací v ČR.....	25
6 Typy a členění neziskových organizací v USA	30
Typy a členění - Srovnání	35
7 Danění neziskových organizací v ČR.....	37
7.1 Daň z příjmu.....	38
7.2 Ostatní daně.....	39
8 Danění neziskových organizací v USA	42
8.1 Federální daň z příjmu	42
8.2 Ostatní daně.....	44
Daně - Srovnání	47
9 Financování neziskových organizací v ČR.....	49
9.1 Veřejné zdroje financování	49
9.2 Neveřejné zdroje financování.....	52
10 Financování neziskových organizací v USA	55
10.1 Veřejné zdroje financování	55

10.2 Neveřejné zdroje financování.....	57
Financování- Srovnání	61
ZÁVĚR	63
SUMMARY	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65
SEZNAM ZKRATEK.....	69
SEZNAM TABULEK.....	70
SEZNAM GRAFŮ	70
PŘÍLOHY	71

Úvod

Název této práce zní Srovnání neziskových organizací v ČR a v USA.. Toto téma jsem si zvolil, protože mě problematika neziskových organizací začala zajímat a chtěl jsem touto cestou prohloubit své znalosti. Této oblasti bych se chtěl rovněž v budoucnosti více věnovat. Jelikož studuji mimo aplikovaných ekonomických studií rovněž obor anglická filologie, bylo mi mým poradcem na diplomovou práci panem PhDr. Jiřím Řezníkem navrženo právě toto téma. V amerických reáliích se totiž orientuji podstatně více než v těch britských, několikrát jsem ve Spojených Státech pobýval a také moje bakalářská práce se zabývala americkými reáliemi.

Cílem této diplomové práce je popsat neziskové organizace v ČR a USA a podat souhrnný přehled o jejich působení z hlediska zvolených kritérií. Dále na základě těchto kritérií je cílem práce porovnat organizace neziskového sektoru obou zemí. Pro účely srovnání jsem kapitoly této práce zvolil z hlediska bodů, u kterých jsem předem předpokládal odlišnost. Proto jsem zvolil hlediska historická, typologická, daňová a záležitost financování. Každou kapitolu popíšu z pohledu obou protistran a následně krátce srovnám nejpodstatnější rozdíly či shody. Budu vycházet zejména z odborné literatury v obou jazycích, dále pak z jednotlivých zákonů, průzkumů dostupných na internetu a jiných internetových zdrojů, jelikož ty jsou z hlediska statistik a údajů nejaktuálnější.

Jako první se tedy budu věnovat historii obou zemí v rámci fungování organizací, které se přibližovaly dnešním neziskovým organizacím. Historický a potažmo politický vývoj měl totiž dozajista značné důsledky na podobu a fungování dnešních neziskových sektorů a organizací. Po historickém náhledu stručně popíšu role a postavení, které neziskové organizace (dále jen NO) mají ve svých státech. K určení tohoto jsem vzal v potaz podíl neziskového sektoru (dále jen NS) na hrubém domácím produktu, podíl na zaměstnanosti, odhad počtu neziskových institucí, jejich podíl na zaměstnanosti, poskytování veřejných služeb a vnímání NS z pohledu veřejnosti, s čímž se pojí i celková průhlednost neziskového sektoru. Dále popíšu hrozby a příležitosti, kterým neziskové sektory v obou zemích čelí.

V další kapitole přibližuji problematiku členění neziskových organizací z právního hlediska a z hlediska zaměření jednotlivých typů neziskových organizací.

Tuto kapitolu jsem zvolil, jelikož v obou zemích vyvstávají problémy s nejasností ohledně rozlišení jednotlivých typů organizací neziskového sektoru.

Zdaňování neziskových organizací slouží jako další kapitola této práce. Daně významným způsobem ovlivňují činnost a finance neziskových organizací, a proto se zde tomuto tématu věnuji. Tato záležitost přináší patrně nejvíce rozdílností mezi oběma zeměmi. Jako poslední kapitolu jsem zvolil metody financování NO v obou zemích. Finanční prostředky pocházejí víceméně ze stejných zdrojů. Cílem této kapitoly bylo zjistit, do jaké míry a jakými způsoby využívají NO různé zdroje. Důležitost jednotlivých zdrojů a závislost neziskových organizací na nich je také zohledněna.

Závěrem shrnu důležité poznatky, které vyplynuly z jednotlivých kapitol, jmenuji problémy a nedostatky obou neziskových sektorů a určím záležitosti, u kterých by se mohly organizace na obou stranách inspirovat od protějšku.

1 Historie v českých zemích

1.1 Historie do počátku 20. století

Historie svobody sdružování je v českých zemích bohatá. Obyvatelstvo mělo vždy silné sociální cítění a spolky měly během historie specifickou úlohu. Totalitní režimy tuto svobodu potlačovaly a její uvolňování resp. zvýšená občanská iniciativa předznamenávala podle Rektoříka určité politické změny.¹ Rozvoj a zájem o nestátní neziskové organizace (NNO) po roce 1989 je pochopitelný, přihlédneme-li k silné tradici, kterou občanské aktivity v českých zemích mají. To dokládá stručný přehled historie neziskového sektoru.

Již ve středověku můžeme nalézt některá sdružení, zejména náboženského rázu, která se podobají spolkům. Řemeslné organizace či společenství – cechy fungují už od 13. století. V 16. století vzniká především díky církvi mnoho spolků na podporu školství, filosofie, umění jakožto i šíření humanistických myšlenek jako jsou zušlechťování lidských vztahů, šíření ctností a dobré morálky. Financování zajišťovaly sbírky či podpora od angažovaných občanů.²

V průběhu 18. Století, jak uvádí Anderle³, stála při vzniku mnoha spolků a společností myšlenka osvícenství. To podporovalo sociální sdružování, potřebu vzdělávání a šíření obecného prospěchu a celkového duchovního rozvoje lidí. Tak vznikla například společnost OCIENTAS INCOGNITORUM ERUDITORUM v Olomouci v roce 1746 či Společnost vlasteneckých přátel umění v Čechách v roce 1796. Vznik a činnost spolků a organizací v průběhu české historie stála mnohdy i na jednotlivých osobnostech z řady vědecké, kulturní a šlechtické. Tyto mecenáše většinou spojovala vzdělanost a filantropie. Za zmínku stojí architekt Josef Hlávka, který podporoval umělce, studenty či krajanské spolky. Dalším z řady filantropů byl hrabě Špork, podporovatel umění, zakladatel kláštera, domova pro staré občany či lékárny.

Během 17. a 18. století bylo právo na shromažďování ověřováno rakouskou monarchií. Státní úředníci museli přísahat, že nevstoupí do tajných spolků a sám monarcha musel povolit členství jednotlivců v zahraničních učených společnostech. Rakouská říše začala teprve v 19. století podporovat a rozvíjet spolky všemožného

---

¹ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5., s.32

² ANDERLE, Petr. Máme na čem stavět: ÚTRŽKY Z HISTORIE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI. *Máme na čem stavět* [online]. 2002, s. 12 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z:

http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538_541/fakta_neziskovky-v_historie-neziskoveho-sektoru-v/
³Ibid., 2

zaměření od dobročinnosti až po vědecké a kulturní spolky. Po roce 1848 je na základě spolkového zákona a později práva spolčovacího povolena činnost nepolitických nevýrobních spolků, aniž by úřady musely povolat samotné založení.⁴

Mnoho spolků vzniklo během 19. století a to zejména v době Národního obrození. Tyto spolky vznikaly na podporu vzdělávání, kultury a umění. Po vzniku samostatného Československého státu vznikl prostor pro další spolky a organizace z prostředí sociální a zdravotní péče či charity. Tak vznikla například Zemská a okresní péče o mládež. Vznikají zcela nové spolky a u mnohých se rozšiřuje činnost. Objevují se v nových oblastech jako turistika – Klub českých turistů, který v roce 1930 vlastnil již 90 turistických objektů, skauting – Svaz junáků, s počtem členů přes 30 tisíc. Mnoho organizací fungovalo a vzniklo díky dobrovolnictví, zejména v oblasti sociální a zdravotnické. Jedna z největších organizací té doby Společnost Československého Červeného kříže sdružovala 35 000 samaritánů.⁵

1.2 20. století

Tyto organizace se zřizovaly v souladu se spolkovým právem. Již v roce 1930 zde působilo na 5140 spolků v majetku neziskových organizací. Během období první republiky neziskové organizace procházely postupným vývojem, který byl ukončen německou okupací v roce 1939. Pod protektorátem spolky působily v rámci tzv. Národního souručenství. Po válce se spolky snažily obnovit své původní postavení, což bylo opět zatrženo v roce 1948.⁶

Po tomto roce byly spolkové činnosti zcela v područí Komunistické strany. Tisíce spolků byly buď zrušeny či převedeny pod centrální instituce a jejich mnohdy rozsáhlý majetek byl znárodněn. Neziskové organizace se přetransformovaly na státní organizace. Veřejně prospěšné organizace zaměřené na kulturu, mládež apod. se změnily na dobrovolné společenské organizace začleněné podobně jako během protektorátu do střešové stranické Národní fronty. Stranické výbory v jednotlivých správních celcích následně dohlížely na jejich výkon, především zda následují oficiálně stanovené cíle vytýčené ústředním výborem KSČ. Informace o aktivitách a směřování organizací byla zajištěna pravidlem, že předseda každé organizace byl zároveň povinným členem strany.⁷ Neziskové aktivity v oblasti školství, zdravotní a sociální

---

⁴Ibid., 7

⁵Ibid., 9

⁶viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 33

⁷Ibid., 33

péče, které dříve zajišťovaly NNO stát nahradil vlastním státním sektorem fungujícím na bázi rozpočtových a příspěvkových organizací. Na počátku 60. let se začala politická situace uvolňovat. To vyvrcholilo Pražským jarem v roce 1968. Následkem byl zvýšený zájem o občanské a veřejné aktivity. Organizace jako Junák a Skaut nakrátko znovuobnovily své působení. To bylo ovšem znovu přerušeno okupací vojsk Varšavské smlouvy a následnou normalizací.⁸

Jako alternativa k státním organizacím tajně vznikaly občanské iniciativy (např. CHARTA 77), které se snažily prosazovat občanské svobody, lidská práva a vydávaly různé publikace. Nutno podotknout, že iniciátoři těchto aktivit byli režimem tvrdě perzekuováni. Tyto občanské aktivity se stupňovaly koncem 80. let a vyvrcholily „sametovou revolucí“ v roce 1989. Po tomto datu přišlo znovuoživení různých nadací a spolků na základě práva shromažďovacího a práva na sdružování občanů.⁹

1.3 Vývoj po roce 1989

V době nového Československého státu nastal velký rozmach neziskového sektoru. Již v roce 1990 působilo v ČR přes 3800 občanských sdružení (viz Tab.1 v příloze) Organizace byly zakládány na základě nového zákona z dubna roku 1990 o sdružování občanů. Tento zákon naplnil základní občanskou svobodu a právo a to sice svobodu sdružování.¹⁰

V devadesátých letech potom přicházely další právní úpravy ovlivňující NS. V roce 1991 to byl zákon o svobodě náboženského vyznání. V období let 90-92 se kromě již zmíněného zákona o sdružování dosáhlo založení Nadačního investičního fondu, jehož cílem byla finanční podpora neziskového sektoru. Na tyto účely bylo vyměřeno 1% akcií z privatizace.¹¹ Vznikla rovněž Rada pro nadace, která byla zdrojem rad a informací vládě o neziskovém sektoru. Český NS začal být také finančně podporován dárce ze zahraničí. Po počátečním přístupu státu, který prosazoval prezident Havel v podobě tzv. občanské společnosti, se ke slovu dostává i druhý názorový proud v podobě ekonomického liberalismu zastávaného Václavem Klausem. V době těchto

---

⁸ *Třetí patro* [online]. Historie neziskových aktivit v ČR. [cit. 2013-01-18]. Dostupné z: <http://www.tretipatro.cz/index.php?cmd=page&id=26>

⁹ viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 34

¹⁰ HYÁNEK, Vladimír a Tomáš ROSENMAYER. Zpráva o neziskovém sektoru: Ekonomické výsledky neziskových organizací v ČR. [online]. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2004, s. 18 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory/CVNS_-_autorska_studie.pdf, s.5

¹¹ *Ibid.*, 14

sporů v letech 93-96 podpora státu neziskovému sektoru mírně zaostala, ale zůstala stabilní.¹²

V roce 1995 vzniká nová právní forma – obecně prospěšná společnost. Podmínky pro její organizační strukturu a fungování byly nastaveny poměrně přísně, což nevedlo k většímu rozšíření této právní formy.¹³

V letech 1997-2001 se legislativa týkající se NO zlepšila a více vymezila. Objevuje se zákon o nadacích a Nadační investiční fond začíná udělovat dotace. Původní nepříliš regulovaná právní úprava způsobovala, že nadace vzniklé po revoluci vykonávaly různé druhy aktivit, při kterých nevyužívaly obdržené dotace pro své hlavní účely. Po dlouhé době čekání, tedy v roce 1997 vznikla právní úprava nadací, která nařizovala povinnou výši nadačního jmění. Již vzniklým nadacím byla povolena buď změna v nadace podle nové právní úpravy, přeměna na Obecně prospěšné společnosti nebo likvidace. „Z více než 5000 nadací působících v ČR do roku 1997 tak zůstalo jen několik desítek. Ostatní se buď transformovaly na jinou právní formu, nebo zanikly.“¹⁴

Neziskový sektor vylepšil své postavení i v očích občanů, čemuž pomohla aktivní role, kterou NO hrály při rozsáhlých povodních v roce 1997. Vznik krajů v roce 2000 ovlivnil fungování NNO v celé zemi. Dalším důležitým rokem pro NNO byl rok vstupu ČR do EU v roce 2004, což umožnilo neziskovým organizacím využívat evropské fondy pro financování svých účelů a navázat nové zahraniční styky.¹⁵

---

¹²VAJDOVÁ, Tereza. Zpráva o neziskovém sektoru v České republice. *Nadace rozvoje občanské společnosti* [online]. 2005.[cit. 2013-01-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.institutumeni.cz/res/data/002/000331.pdf>>., s.10

¹³viz Hyánek, *Zpráva o neziskovém sektoru*, 6

¹⁴Ibid

¹⁵viz Vajdová, *Zpráva o neziskovém sektoru v České republice*, 11

2 Historie v USA

2.1 Raná Historie

V americké historii jsou charity právně vymezeny už dlouhou dobu. Již v roce 1601, tedy něco přes sto let po objevení Ameriky, vydal britský parlament speciální právní statut lidem či organizacím, jejichž počiny souvisely s charitou: „*na podporu starých a chudobných lidí, na péči o zmrzačené a nemocné vojáky, na vzdělání a péči o sirotky, na opravu mostů, kostelů, silnic, přístavů, na údržbu škol a universit, na pomoc vězňům či uprchlíkům, nebo na finanční podporu všech chudobných obyvatel při placení daní*“¹⁶ Jednalo se většinou o církve, kterým bylo tímto zákonem vlastně nařízeno vykonávat dobročinné účely. Morální povinnost vykonávat tyto dobročinné služby, byla i v dalším průběhu americké historie kladena na církevní instituce.¹⁷ Během následujících tří set let, koloniální a americké daňové zákony prakticky osvobozovaly církevní a charitativní organizace od daní. Při zavedení podnikové daně z příjmu v roce 1913 se americký právní systém zachoval stejně.¹⁸

Podle O'Neill¹⁹ v rané historii koloniální USA měli osadníci velice málo zkušeností s kolektivní prací. Pouze v jediné oblasti koloniální Ameriky se sdružování a vztahy mezi lidmi zakořenily. Touto oblastí bylo náboženství, potažmo církve. Rozmanitost náboženství vedla k založení mnoha dobrovolných spolků, misionářských skupin a charitativních organizací. Až do revoluční doby byla veškerá veřejná činnost odkázána na církev. Ta byla zodpovědná za budování škol, právního systému, sirotčinců a poskytování péče a pomoci pro potřebné. Rozvoj měst a vzájemné osobní komunikace mezi občany dále rozšířil spolky i do nenáboženských oblastí. Tak vznikly spolky občanských zájmů založené Benjaminem Franklinem, jako byly např. dobrovolné hasičské sbory, akademie, knihovny a nemocnice.

Dalším důležitým mezníkem byla válka s Anglií a následné vyhlášení nezávislosti. Jejich vznik a rozvoj byl legislativně podnícen schválením Ústavy Spojených států amerických v roce 1787. Ta garantovala čtyři základní svobody: svobodu slova, náboženství, shromažďování a právo podávat stížnosti vládě. Důležitou změnou bylo podle Byrneové i decentralizace, tedy přenesení moci od federální vlády

---

¹⁶ O'NEILL, Michael. *Nonprofit nation: a new look at the third America*. 2nd ed. San Francisco: Jossey-Bass, c2002, 308 s. ISBN 07-879-5414-4. s. 6

¹⁷ BYRNE, Tara. A Historical Perspective of the Third Sector: Changing Times Call for Changing Ways. In: *Depts.washington.edu* [online]. [cit. 2013-01-28]

¹⁸ Ibid

¹⁹ viz O'Neill, *Nonprofit nation*, 38

na místní. To vyvolalo vlnu nových spolků a zájmových organizací. Změnila se i povinnost církví starat se o chudé lidi, která byla od nynějška svěřena místním vládám.²⁰ Spolky se objevily i v nových profesních oborech. Tak např. Americká statistická společnost vznikla v roce 1839 nebo Americký lékařský svaz v roce 1847. Upevnění pozice spolků bylo i nadále legislativně zajišťováno. Od roku 1844 např. soudy přiznaly občanům právo na odkázání majetku charitativním společností.²¹ Dobročinné účely vedly ke vzniku nových skupin, které prosazovaly volební právo žen, zdravotní péči o mentálně postižené nebo střídmost v pití alkoholu. Další dva důležité faktory, které v průběhu 19. století formovaly Spojené státy a měly vliv i na neziskový sektor, byly imigrace a urbanizace. S přísunem imigrantů se začaly tvořit velké městské aglomerace, do kterých přispěli i obyvatelé stěhující se z vesnic. Nastal tak i rozmach dobrovolnických spolků různých směrů a zaměření.

Avšak všechny tyto spolky nebyly zaměřené pouze na veřejně prospěšné účely. Své místo a význam v americké historii mají i vzájemně prospěšné organizace. Tyto společnosti byly zakládány vždy určitou specifickou skupinou obyvatel. Tak např.²² lidé skotského či irského původu, zastánci vlády episkopátu (biskupů), nespočet různých rasových, etnických a imigrantských spolků. Ty všechny vznikly patrně proto, že jejich potřeby nemohly být uspokojeny státem, trhem ani charitativními organizacemi. Jakmile vymizely problémy spojené s diskriminací, chudobou imigrantů, počet těchto organizací klesl.

Rovněž v americké historii můžeme spatřit velký vliv osobností na neziskový sektor. K nejvýznamnějším osobnostem patří Andrew Carnegie a John D. Rockefeller. Tito zámožní průmyslníci patří k průkopníkům filantropie v Americe a oba podporovali myšlenku darování svého majetku prostřednictvím institucí a nadací. Tato myšlenka se uchytila a rozšířila a nadace se staly prostředkem pro ostatní bohaté Američany jak pomáhat lidem.²³

2.2 20. století

V první polovině dvacátého století byly v USA v rámci vzájemně prospěšných organizací velice oblíbené tzv. bratrstva. V těch se většinou sdružovali lidé, které hlavní proud společnosti nepřijímal (katolíci, židé, afro-američané nebo lidé cizího původu).

---

²⁰ viz Byrne, A Historical Perspective of the Third Sector

²¹ viz O'Neill, *Nonprofit nation*, 38

²² Ibid., 40

²³ viz Byrne, A Historical Perspective of the Third Sector

Tyto skupiny prosazovaly přátelství, osobní růst a vzájemnou podporu mezi svými členy. Zásadou členství bylo dodržování vysokých morálních standardů, všeobecná dobročinnost a pomoc své komunitě. Jejich postupný zánik byl podle O'Neilla dán především novými vládními programy jako Sociální Zabezpečení (Social Security, 1935) a Medicare a Medicaid (1965)²⁴. Tyto programy pokryly část původně neziskového prostoru, když např. prvně jmenovaný program začal poskytovat podporu v nezaměstnanosti nebo pomoc seniorům. Během období Velké hospodářské krize mezi lety 1930-1940 začala vláda pokrývat část neziskového sektoru.²⁵

Období velkého růstu amerického neziskového sektoru nastalo po druhé světové válce. To bylo zřejmě způsobeno celkovým ekonomickým rozmachem Ameriky, která nebyla na rozdíl od Evropy poničena válkou a neměla tedy na poli průmyslu konkurenci.

Podle O'Neilla se v poválečné Americe zvýšily příjmy, což zároveň znamenalo více finančních prostředků pro neziskové organizace. Lidé totiž na tento sektor začali více přispívat a podporovat zejména církve, školy a mládežnické skupiny. Školy a univerzity čerpaly nově vzniklé vývojové granty a studenti stipendia. Díky nízkým majetkovým daním, vysokým příjmům a celkové hojnosti došlo k vzestupu mnoha nadací. Ty pak mohly sponzorovat neziskový sektor. Vládní zákony (např. Construction Act), které měly za cíl budování a podporu primárně neziskových nemocnic, stály za velkou finanční podporou neziskové zdravotnické péče a výzkumu.

50. léta minulého století bylo období, kdy začala v Americe působit hnutí za občanská práva černošských obyvatel. V 60. letech se potom občanský aktivismus přesunul i do oblastí ženských občanských práv, práv homosexuálů, environmentalismu, protiválečných protestů. Všechny tyto zájmy vedly ke vzniku mnoha neziskových organizací. Důležitým historickým bodem bylo i právní upravení imigrace v roce 1965. Tento zákon změnil demografické složení nových imigrantů na dalších 40 let. Následkem toho přibýlo nelegálních imigrantů především z Latinské Ameriky a z Asie. Tito imigranti byli následně často odkázáni na pomoc neziskových organizací, které za těmito účely vznikaly.²⁶

V 60. letech se začal profilovat typický americký model, ve kterém neziskové organizace poskytují sociální a zdravotní služby, za které platí stát. Do té doby byly

---

²⁴ viz O'Neill, *Nonprofit nation*, 220

²⁵ Ibid., 82

²⁶ Ibid., 16

instituce odkázány na soukromé zdroje a téměř 80% organizací poskytující služby nepřijímalo žádnou veřejnou dotaci.²⁷ Na rozvoji měly velký podíl také vládní programy prezidenta Lyndona Johnsona. Ty vedly ke vzniku a rozvoji mnoha sociálních služeb, právní pomoci a společenských věd. Již zmíněný program Medicare se významně podílel na rozšíření zdravotní a sociální péče i nemajetným či nemohoucím občanům.²⁸

Statistický pohled na druhou polovinu minulého století také dokazuje značný vzestup neziskového sektoru. V roce 1946 působilo ve Spojených státech 27 500 necírkevních dobročinných organizací. V roce 2000 to bylo již 744 000. Největší vzestup, jak již bylo nastíněno, zaznamenaly NO v polovině šedesátých let. Od tohoto období (kdy vznikalo průměrně 5000 NO ročně) začal federální Finanční Úřad registrovat přes 10 000 nových subjektů ročně (1965 – 11 929, 1968- 14 640). V letech 1970-90 toto číslo narostlo na průměrně 40 000 nových NO ročně. Viz Tabulka č. 2 v příloze²⁹

---

²⁷ viz O'Neill, *Nonprofit nation*, 82

²⁸ *Ibid.*, 16

²⁹ *Ibid.*, 17,18

Historie – Srovnání

Při stručném srovnání historického vývoje ve směru neziskových organizací lze nalézt společné znaky. V obou zemích je již od rané historie patrná aktivita určitých vymezených okruhů lidí pracujících na společných cílech jak společenských tak vzájemných. Podstatnou úlohu měly i církve, které mnohé neziskové charitativní činnosti organizovaly. V Americe i v českých zemích stály za založením nejstarších institucí právě náboženské skupiny. Toto pojítko s minulostí je stále velice silné i v dnešní době. Tak např. většina nocleháren a jídelen pro bezdomovce je v obou zemích provozována organizacemi s náboženským posláním. Dalším pojítkem obou odlišných systémů jsou jednotlivé známé osobnosti mající vliv na šíření dobročinných aktivit. V Čechách se logicky objevují dříve a podílí se na rozvoj daných odvětví jako kultura a umění, v americké historii existuje mnoho filantropů z řad obchodníků a průmyslníků, kteří nastolili tradici nadační filantropie.

V obou případech rané historie hrál aktivní roli samozřejmě i stát, když přiznal svým občanům právo na svobodu shromažďování. V českých zemích ovšem byla tato základní svoboda administrativně narušována rakouskou monarchií, zatímco Spojené státy získaly samostatnost od Velké Británie již na konci 18. Století, což pro mnohé organizace a spolky znamenalo volné pole působnosti. Ustanovení samostatného Československého státu nastalo až v roce 1918, což je rozdíl 142 let. I přesto prodělal český neziskový sektor v době první republiky velké oživení, které bohužel s příchodem nacismu a následně komunismu nemělo dlouhého trvání. V dobách českého neziskového temna naopak za oceánem americký neziskový sektor prožil obrovský vzrůst, který byl podpořen jak americkým ekonomickým rozmachem, tak i potřebou neziskového sektoru pro veřejnost. Tím vzniknul na konci 20. století mezi oběma sektory nepřehlédnutelný rozdíl. Zatímco americké neziskové organizace patří mezi nepostradatelné a ověřené součásti ekonomiky, český protějšek musel po revoluci začínat již poněkolkáté od znova a bojovat o svou pozici u veřejnosti i státu.

Dnešní velikost a rozsah poskytovaných služeb se rovněž odvíjí z historie. V USA vznikl v druhé polovině 20. století model státu, ve kterém velkou část sociálních, zdravotních a vzdělávacích služeb poskytují neziskové organizace podporované státem. V Česku po roce '89 byly všechny tyto oblasti zachované v područí státu a neziskové organizace jen velice postupně do těchto oblastí pronikají.

3 Postavení neziskových organizací v ekonomice ČR

3.1 Počet neziskových organizací

Podle společnosti Neziskovky.cz působilo k červnu roku 2012 v ČR celkem 77 801 občanských sdružení, 458 nadací, 1 278 nadačních fondů a 2 183 obecně prospěšných společností. (viz Tabulka 2 v příloze) Toto číslo je ovšem zkreslené, neboť mnohá občanská sdružení zanikají, bez toho aniž by byly vymazány z evidence neziskových subjektů. Skutečný počet NO se odhaduje na 10 až 15 tisíc.³⁰

3.2 Podíl na hospodářství

Vychází se z údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ), který klasifikuje jen NO sloužící domácnostem (NISD). ČSÚ zde zahrnuje rovněž církve a náboženské společnosti, politické strany a hnutí, zájmová sdružení právnických osob nebo profesní komory. Podíl neziskového sektoru na celkovém HDP tvoří víceméně konstantních 0,35%.³¹ Zde ovšem není zahrnuta práce dobrovolníků. Podle výzkumu Johns Hopkins University za rok 1995 v České republice činil celkový podíl včetně práce dobrovolníků 2,2% HDP.³²

Jelikož většina služeb poskytovaných NS je poskytována bezplatně, lze konstatovat, že jeho podíl na ekonomice více ilustruje strana užití důchodu než strana produkce. NS tedy v rámci české ekonomiky figuruje spíše v postavení spotřebitele. Rozdíl mezi vyprodukovanou hodnotou a konečnou spotřebou u NO je pokryt transfery od domácností firem a vládních institucí.³³

Jedním z úhlů vnímání vlivu NS na chod hospodářství je i koncept sociální ekonomiky, která je sestavena z organizací nezávislých na státu a organizací působících v sociální oblasti. V EU je podíl sociální ekonomiky na HDP 10%. V ČR ještě tento koncept nebyl plně zaveden³⁴

3.3 Podíl na veřejných službách

Neziskové organizace, které v ČR znovu začaly vznikat po roce 1989, se spolu se státem podílejí na poskytování veřejných služeb, které do zmíněného roku

---

³⁰ Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990 - 2012. www.neziskovky.cz [online]. [cit. 2013-02-02]. Dostupné z:

http://www.neziskovky.cz/data/stat_NNO_tabulka_1990_2012txt12780.pdf

³¹ viz Vajdová, *Zpráva o neziskovém sektoru v České republice*, 15

³² viz Hyánek, *Zpráva o neziskovém sektoru*, 9

³³ viz Vajdová, *Zpráva o neziskovém sektoru v České republice*, 15

³⁴ Ibid., 16

poskytoval výhradně stát. Stále je ovšem podíl státu na těchto službách vyšší než u neziskových organizací. Stát se o tyto služby stará prostřednictvím svých institucí. Některé oblasti jsou téměř celé pod správou státu. (např. školství v roce 2006, 95% všech škol).³⁵

Podle výzkumu Johns Hopkins University převažují v postkomunistických zemích v rámci neziskového sektoru oblasti zaměřené na sport, kulturu a volný čas. V těchto zemích, na rozdíl od západu, pracuje v sociální oblasti jen zhruba 10% z celkového NS. To je dáno rozdílným politickým vývojem. Ve východních zemích je víceméně stále upevněna pozice státu jako poskytovatele zdravotnických a sociálních služeb a občané stát jako hlavního poskytovatele těchto služeb stále vnímají. Tyto služby jsou v ČR většinou zajištěny příspěvkovými organizacemi na úrovni státu, krajů a obcí.³⁶ Zatímco podíl neziskového sektoru na zdravotnických službách zůstává stále zanedbatelný, jeho podíl na sociálních službách či kulturních službách se již zvětšuje a průměrně činí 10%. Nutno ovšem poznamenat, že v rámci sociálních služeb se často nejedná o kompletní pokrytí služby, ale jen o pokrytí specifických služeb v rámci odvětví.³⁷

Po začátku hospodářské krize v roce 2008, dochází ke změně nebo celkovému rušení některých služeb. NNO zajišťují poskytování služeb na základě aktuálních společenských potřeb, nebo těch vytýčených veřejnou správou a programy fondů EU.³⁸ Realizování těchto projektů může neziskové organizace vést k činnostem, které vybočují z poslání, pro které byly založeny.³⁹

3.4 Podíl neziskového sektoru na zaměstnanosti

Podle satelitního účtu ČSÚ v roce 2010 pracovalo v nestátních neziskových organizacích celkem 97 068 zaměstnanců. Podíl zaměstnanců u neziskových subjektů se liší v závislosti od dané oblasti. Nejmenší podíl zaměstnanců působí v kulturních službách, službách na ochranu životního prostředí a vzdělání (kromě vysokoškolského).

---

³⁵ PROUZOVÁ, Zuzana. Podíl a význam neziskových organizací na pracovním trhu s veřejnými službami a trhu poskytovatelů veřejných služeb. [online]. [cit. 2013-02-12]. Brno, Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2007, Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory/Prouzova_Zuzana_Contribution_VSE_070907.pdf

³⁶ viz Vajdová, *Zpráva o neziskovém sektoru v České republice*, 17

³⁷ viz Prouzová, *Podíl a význam neziskových organizací na pracovním trhu s veřejnými službami...7*

³⁸ Zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2010. [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: http://www.neziskovsky.cz/data/Zprava_o_stavu_NS_2010txt11805.pdf

³⁹ Ibid

Zde tvoří pouhé 2%. Nejvyšší podíl zaměstnanců mají neziskové instituce v oblastech sociální péče (20%) a vysokoškolského vzdělávání.⁴⁰

3.5 Dobrovolnictví

Činnost a výkon mnoha NO je do značné míry závislý na práci dobrovolníků. Výsledky již výše zmíněného zahraničního výzkumu ukazují celkový podíl včetně práce dobrovolníků na 2,2% HDP.⁴¹ Počet hodin odpracovaných dobrovolnými pracovníky v neziskových institucích sloužících domácnostem za rok 2011 činil přes 44 milionů. Z hlediska právní formy nejvíce hodin obdržela sdružení (spolky, společnosti, kluby) a na druhé straně nejméně profesní komory (viz Tabulka č. 3 v příloze).⁴² Jednu z neaktivnějších dobrovolnických služeb v ČR představují dobrovolní hasiči. Např. v roce 2006 na celkovém počtu hasičských zásahů měli dobrovolní hasiči podíl 23% a podíl dobrovolných hasičů na celkovém počtu hasičů činí 90 %.⁴³

3.6 Problémy a příležitosti sektoru

Podle zprávy o stavu neziskového sektoru za roky 2010 a 2011 čelí tento sektor několika problémům. Jako první se jedná o právní či administrativní překážky. V ČR schází souhrnná legislativa, která by vymezovala a upravovala fungování neziskových organizací, jakožto i souhrnný rejstřík, který by obsahoval všechny neziskové subjekty. NO se v ČR řídí jednotlivými zákony, tedy zákonem o nadacích a nadačních fondech, o obecně prospěšných společnostech, o sdružování občanů a zákon o církvích a náboženských společnostech. České daňové zákony tak musí spoléhat na své vlastní definice. Ty je vymezují jako *subjekty, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání* (viz. Kapitola daně). Co se týče daní, limit daňového odpočtu pro potenciální dárce je nedostačující a dárce nemotivuje.⁴⁴

V ČR je podle stejného zdroje rovněž nedostatek odborníků na neziskový sektor, kteří by mohli připomínkovat nově vznikající zákony či novely zákonů. To se týká především právníků specializujících se na NS a manažerů, kteří by efektivně vedli organizace. Právní poradenství je potom mimo hlavní město méně dostupné. Nedostatek manažerů se projevuje například v chybějících znalostech financí a marketingu.

---

⁴⁰ viz Prouzová, *Podíl a význam neziskových organizací na pracovním trhu s veřejnými službami...*7

⁴¹ viz Hyánek, *Zpráva o neziskovém sektoru*

⁴² Ibid.

⁴³ viz Prouzová, *Podíl a význam neziskových organizací na pracovním trhu s veřejnými službami...*6

⁴⁴ viz *Zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2010*

Neziskovým organizacím chybí znalosti trhu, což je pochopitelné, neboť nejsou primárně na tento trh uzpůsobeny, ale paradoxně v něm musí fungovat. Strategické plánování je využíváno pouze u velkých a stabilních organizací. Fluktuace zaměstnanců od neziskového k soukromému sektoru a naopak stále přetrvává. Mnozí potenciální dobrovolníci, kteří jsou zároveň členy určitého sdružení, nesmí ze zákona vykonávat dobrovolnickou práci, což omezuje potenciální okruh dobrovolníků.

Veřejnost stále vnímá stát jako subjekt s největší odpovědností za naplnění veřejných potřeb, ovšem chápe i roli neziskových organizací v uspokojování těchto potřeb. Pozitivně vnímá především ty organizace, které působí v jejich regionu a uznává jejich důležitost pro společnost.⁴⁵

Co se týče technického vybavení, většina neziskových subjektů má k dispozici finanční prostředky na základní technické vybavení, i když se nejedná o nejnovější modely. Internet je využíván většinou organizací, jak prostřednictvím vlastního hardwarového vybavení, tak i za pomoci místních úřadů nebo knihoven, které ho těmto subjektům poskytují většinou bezplatně. Příležitostí pro NS je využívání těchto nových technologií, zejména prostřednictvím internetové webové prezentace a sociálních sítí k větší viditelnosti své organizace a následné komunikaci s potenciálními dárci a dobrovolníky.

Hrozbou z finančního hlediska by mohlo být snižování vládní podpory státu, na které je většina organizací z větší části závislá. Naopak výhodou je nárůst filantropie ze strany menších a středních firem, které tím zajišťují svou společenskou odpovědnost a i ze strany jednotlivců a domácností.

Jako příležitost se proto jeví zajištění pravidelného finančního a jiného příjmu od těchto dárců a vybudováním vzájemného vztahu a důvěry. To se pro organizace jeví jako těžký, ale ne nedosažitelný úkol, obzvláště co se týče individuálních dárců. Nejčastější formou přispívání individuálních dárců v ČR jsou pravděpodobně tzv. dárcovské SMS (DMS) a veřejné sbírky. Nalezení a využívání nových finančních zdrojů, tedy jejich diverzifikace se tedy pro budoucí efektivní fungování mnoha NO zdá být dost podstatnou záležitostí. Jednou z možností je zvýšení financí prostřednictvím vlastních příjmů (prodej výrobků a služeb).

---

⁴⁵ *Neziskovky.cz* [online]. Zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2011, červen 2012 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/sdata/CSOSI_Ceska_republika_final_470.pdf

Další výhodou a příležitostí je pro české neziskovky možnost volně prosazovat své zájmy na jednotlivých úrovních veřejné správy. Mohou tím získávat větší veřejnou a politickou podporu a navazovat nová partnerství. Zejména v jednotlivých regionech jsou neziskové organizace zohledněny při vytváření plánů a rozvojových strategií. Např. Olomoucký kraj spolupracuje s Uníí nestátních neziskových organizací a ročně jí poskytuje dotaci ve výši zhruba 1,5 milionu Kč pro zajištění služeb, jako jsou poradenství, semináře apod. pro NNO.⁴⁶

---

⁴⁶ *Unie nestátních neziskových organizací olomouckého kraje* [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.uno-ok.cz/>

4 Postavení neziskových organizací v ekonomice USA

4.1 Počet neziskových organizací

Množství a celkový počet těchto organizací vzhledem k tomu, že většina z nich není zapsána v rejstříku firem, nelze nikdy zcela přesně vyčíslit. Střízlivý odhad uvádí počet daňově osvobozených NO ke konci prvního desetiletí 21. století na dva miliony. Z toho 1.6 milionů organizací slouží veřejnému zájmu.⁴⁷

4.2 Podíl na hospodářství

Podle odhadů a průzkumů tvoří americký NS celkem 5 až 10 procent celkové ekonomiky státu. Podle údajů centrálního finančního úřadu USA tvořily příjmy daňově osvobozených úřadů 12.4% HDP.⁴⁸

V roce 2007 se celkové příjmy organizací sloužící veřejnosti rovnaly 1.7 trilionu amerických dolarů. Největší podíl na této částce mají organizace poskytující zdravotnické služby. Nejvíce zaměstnanců a největšího zisku samozřejmě dosahují velké organizace daných odvětví. Ty ovšem představují jen třetinu celého neziskového sektoru. Většina NO fungujících ve Spojených státech jsou drobné. Zaměstnávají několik málo nebo vůbec žádné zaměstnance. Jejich výdaje nepřesahují 25 000 dolarů za rok, což je meta, po jejímž dosažení musí NO podat výpis o svých celkových výdajích.⁴⁹

4.3 Podíl na veřejných službách

NO v USA zajišťují nepřehledné množství a škálu služeb, od zdravotní péče po vědecké výzkumy. NS funguje ve spojení s vládní podporou. Toto spojení vyústilo ve významný rozvoj a růst toho sektoru.

Do tohoto prostředí jsou začleněny: polovina všech nemocnic, třetina soukromých klinik, téměř každý pátý pečovatelský ústav, 40% institucí vysoké vzdělávání, 75% organizací poskytujících služby pro jednotlivce a rodiny, všechny církevní kongregace, všechny občanskoprávní organizace, velké množství organizací na podporu životního prostředí, velké číslo organizací bojujících proti chudobě, některé

---

⁴⁷SALAMON, Lester M. *The state of nonprofit America*. 2nd ed. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2012, 708 s. ISBN 978-081-5703-303. s. 7

⁴⁸viz O'Neill, *Nonprofit nation*, 12

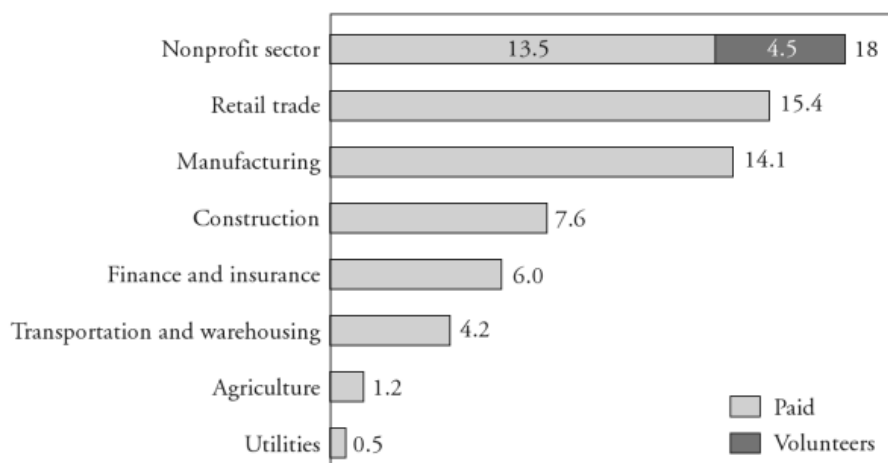
⁴⁹viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 10

divadelní společnosti, 90% operních společností a filharmonií. Patří zde i odborové asociace, profesní komory a společenské kluby.⁵⁰

4.4 Podíl neziskového sektoru na zaměstnanosti

V roce 2007 tento druh organizací zaměstnával 13.5 milionů placených zaměstnanců. To je celých 10% veškeré pracovní síly v USA. Víc zaměstnavatelů mají pouze výrobní a maloobchodní odvětví. NS je tedy celkově třetím největším zaměstnavatelem. Předbíhá dokonce odvětví jako doprava, stavebnictví nebo finance. Když připočteme i práci dobrovolníků, toto číslo naroste o dalších 4.5 milionů zaměstnanců, což činí celkových 18 milionů zaměstnanců. Tímto je americký neziskový sektor odvětvím s největší pracovní silou. (viz graf č. 1 níže)⁵¹

Figure 1-2. *Employment, Nonprofit Sector and Selected Industries, 2006*

Graf č. 1 – zaměstnanost v jednotlivých sektorech v USA za rok 2006 (v milionech)

Ve Spojených státech podle Salamona nastala postupná profesionalizace neziskového sektoru již od 70 let. Práce dobrovolníků již není hlavní nosnou konstrukcí u neziskových aktivit. Je totiž nahrazována placenými zaměstnanci. Profesionalizace se týká i manažerských pozic což zahrnuje všechny oblasti, ve kterých NO působí. To může způsobit i to, že namísto podstatných zkušeností s danou oblastí (např. zdravotnictví) mají tito manažeři spíše znalosti z managementu, strategické plánování apod.⁵²

⁵⁰ Ibid., 12

⁵¹ viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 8

⁵² Ibid., 36

4.5 Dobrovolnictví

Kdyby se dobrovolnická práce (12,9 miliard hodin za rok 2006) převedla na průměrnou mzdu, činilo by to v USA částku přibližně 216 miliard dolarů.⁵³ To demonstruje, že dobrovolnictví je pro americké NO důležitým faktorem a zdrojem. Vztahuje se avšak jen na určité oblasti sektoru. Největší podíl dobrovolníků mají církevní instituce (35%), následované vzděláváním a péčí o mládež (26%). Mnoho tzv. neformálních organizací ze sféry sociální péče závisí výhradně na dobrovolnické práci. Mezi ně patří např. podpůrné terapeutické skupiny pro pacienty s rakovinou, anonymní alkoholiky nebo noclehárny pro lidi bez domova.⁵⁴ Nejvíce jsou dobrovolníci používáni pro fundraising, jako učitelé či na všeobecnou práci. Potíž někdy spočívá podle Salamona v udržení a motivaci dobrovolníků. Ukazuje se, že zhruba třetina dobrovolníků roku 2006 již o tuto práci příští rok neměla zájem.⁵⁵

4.6 Problémy a příležitosti sektoru

Americký neziskový sektor prochází v současné době zatěžkávacím obdobím. Podle Salamona čelí několika výzvám či těžkým úkolům. Prvně je to fiskální výzva.⁵⁶ Úloha státu jako hlavního zdroje financí pro NO se postupně snižuje. Bankovní krize, která začala v roce 2008 a následná recese ovlivňují i tento sektor. I přes podporu mnoha humanitárních organizací vládním záchranným balíčkem v roce 2009 se vládní podpora opět snižuje k vůli vítězství Republikánů v kongresových volbách o rok později. Hlavním důvodem je značný státní dluh částečně způsobený i administrativou prezidenta Bushe.

Další ohrožení NS spočívá v nárůstu konkurence v podobě organizací zaměřených na zisk v oblastech typických pro NO jako např. zdravotní péče, vyšší vzdělávání či poskytování školení pro nezaměstnané.⁵⁷ Např. ziskové organizace v oblasti sociálního zabezpečení sice oplývají znalostmi managementu a technologiemi na zpracování informací, ale mají méně znalostí ve službách pro veřejnost. Obrovský nárůst zaznamenaly za posledních 30 let rovněž ziskové vysoké školy (ze 110 000 studentů na 1 milion).⁵⁸ Vysvětlením pro tento celkový pokles může být nerovný souboj

---

⁵³ Ibid., 496

⁵⁴ Ibid., 195

⁵⁵ Ibid., 499

⁵⁶ viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 24

⁵⁷ Ibid., 28

⁵⁸ Ibid., 30

mezi oběma sektory při získávání kapitálu potřebného na budování svých zařízení či reakci na změny poptávky a technologií. Ziskové firmy mohou tvořit kapitál pouhým vydáváním a prodejem cenných papírů, což pochopitelně není neziskovkám umožněno. Ty se pak musí spoléhat na drahé půjčky od komerčních bank.

Jedním z důsledků nárůstu konkurence je pak podle Salamona zvýšený tlak na organizace k efektivnosti a výkonnosti. I když NO působí v oblastech, ve kterých se dá užitek těžko měřit, americká vláda nyní nutí rovněž NO k měřitelným výsledkům své práce. Mnoho dobročinných institucí se tak v posledních letech uchyluje k novým metodám měření výkonnosti. Např. jedna z největších neziskovek United Way of America spustila v polovině 90 let nový systém na měření výkonnosti, za pomoci webových stránek, manuálů a videa.⁵⁹

Americké NO musí rovněž reagovat na technologický vývoj začleněním nových technologií do svého provozu. Ze stejných důvodů jako jsou uvedeny výše (tedy nemožnost NO vstoupit na trh s akcemi) jsou NO lehce znevýhodněny oproti svým protějškům. Nové informační technologie jsou totiž finančně i operativně náročné a rychle zastarávají. Technologie nenarušují rovnováhu pouze mezi ziskovým a neziskovým sektorem, ale i rovnováhu vně sektoru, kde jsou zvýhodněny větší organizace. Údaje z poslední doby ukazují, že čím dál tím více organizací je schopno přizpůsobit se základnímu vybavení novými technologiemi jako jsou počítače a internet. Jen o hodně méně z nich využívá webové aplikace nebo hand-heldové přístroje. Tyto nové technologie jsou využívány hlavně pro administrativní a účetní funkce.⁶⁰

Americký NS čelí rovněž výzvě prokazovat svou legitimitu. Někteří politici obviňují charitativní NO z toho, že tyto činnosti provozují na základě svých vlastních zájmů a ne pro potřeby společnosti (viz kapitola daně). Dále jsou a byly zpochybňovány samotné motivy a poslání neziskových institucí. Podle Salamona, tato kritika a některé veřejné skandály v 90. letech otřáslы důvěrou veřejnosti vůči NS. Výzkum z roku 1994 ukázal, že pouhá třetina dotazovaných Američanů má pevnou důvěru vůči službám a aktivitám neziskových organizací. To se v následujících letech mírně zlepšilo. Nicméně podle průzkumu z roku 2006, i přesto, že větší část dotázaných stále vnímá NO jako důležitou součást obcí a společenství občanů, jen 10% dotazovaných pevně souhlasí s tvrzením, že většina charit jsou poctivé a etické ve využívání získaných finančních

---

⁵⁹Ibid., 32

⁶⁰viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 33

prostředků.⁶¹ To naznačuje, že většina obyvatel je stále ochotna přispívat na NO, ovšem s určitým podezřením či obavou.

Fiskální problémy, nárůst konkurence, zvýšené požadavky na zodpovědnost organizací a rozpolcený názor veřejnosti. Všechny tyto výše popsané záležitosti ovlivňují podle Salamona i obor personalistiky či lidských zdrojů neziskového sektoru. Pozice vedoucího pracovníka NO se stala velice náročnou, což vede k fluktuaci zaměstnanců. Mnoho zkušených manažerů přestupuje k ziskovému sektoru a míra udržení neziskových manažerů klesá. Třetina těchto většinou mladých lidí, kteří vykonávají svou první manažerskou pozici, projevuje zájem opustit NS během dvou let. Problémy způsobuje i zaměstnávání a následné udržení běžných a terénních zaměstnanců.⁶²

Kromě hrozeb, které musí americké NO v současnosti čelit, pro ně vyvstává i několik příležitostí. Za prvé jde o sociální a demografické změny, které navyšují poptávku po službách neziskových organizací. Americká populace stárne a tím se zvyšuje počet starších lidí. To je trend, který bude pravděpodobně v budoucnu pokračovat a mít za následek větší poptávku po pečovatelských ústavech a ošetrovatelských službách. Narůstá i procento ekonomicky aktivních žen, následkem čehož vzrůstá i poptávka po opatrování dětí a službách o domácnost. Zvyšuje se i užívání návykových látek, příliv imigrantů, což má opět za následek větší poptávku po službách pomáhajícím těmto skupinám obyvatelstva.⁶³

Příležitostí pro NS je také zvýšená viditelnost, kterou na ni přenesli konzervativní politici v čele s Ronaldem Reganem či nověji hnutí Tea Party a události 11. Září. Následkem toho začíná NS pronikat i na akademickou půdu a zvyšuje se počet univerzit zaměřujících se na výzkum NS a nabízejících související kurzy a programy.⁶⁴

Objevují se i nové filantropické zdroje, které ústí např. z internetového fenoménu, který nashromáždil enormní množství majetku v malých skupinách odborníků, z nichž někteří své nově nabyté bohatství využili k charitativním aktivitám. Zvětšuje se i otevřenost firem vytvářet partnerství a spolupráce právě s neziskovými subjekty.⁶⁵

---

⁶¹ Ibid., 37

⁶² Ibid., 38

⁶³ viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 39

⁶⁴ Ibid., 42

⁶⁵ Ibid., 43

Postavení v ekonomice - Srovnání

Velikost a přesný počet obou neziskových sektorů jsou vždy pouhým odhadem. V ČR je to i kvůli občanským sdružením, které po zániku činnosti zůstávají v evidenci, v USA hlavně proto, že stát má přehled jen o neziskových organizacích, které dosahují hraniční mety příjmu 25 000 dolarů a jsou tedy registrovány u finančního úřadu. Většina malých organizací ovšem na tuto metu nedosahuje.

Úloha a role obou neziskových sektorů se značně liší. V USA je tento tzv. třetí sektor významným pilířem tamní ekonomiky. To je zapříčiněno i tím, že americký NS pokrývá i většinu zdravotnictví, sociálních služeb a školství. Instituce z těchto oborů tvoří třetinu celého sektoru. Poskytování těchto služeb neziskových organizací je významně podpořeno státem jak dotacemi, tak daňovým zvýhodněním. V ČR po roce 89 odpovědnost za služby ze zmíněných oblastí zůstala v rukou státu a jeho institucí. I přesto již v poslední době přibývá podíl neziskových organizací např. na sociálních službách. Velikost a postavení obou sektorů v ekonomice je tedy nesrovnatelná. To se projevuje i na ukazateli celkového podílu neziskového sektoru na HDP obou států. V Česku je to odhadem zhruba 2%, v USA cca 12%.

Americké neziskové instituce mají z hlediska jednotlivých odvětví ekonomiky třetí největší podíl na zaměstnanosti. To je dáno postupnou profesionalizací sektoru, která probíhá již od 70. let. V Česku je tato fáze stále ve svém průběhu, což je patrné z nedostatku právníků a manažerů, kteří by mohli vést jednotlivé organizace. I proto je u nás podíl sektoru na nezaměstnanosti oproti protějšku zanedbatelný. V obou zemích se významně na chodu institucí podílí i dobrovolníci. V USA jsou nejvíce využíváni v rámci církví, v ČR naopak u spolků.

Když porovnám hrozby či problémy jednotlivých sektorů, lze najít určité společné body. V době globální recese se fiskální úskalí týká všech subjektů ekonomiky. Neziskové sektory to rovněž významně pocítují. Vlády obou zemí snižují výdaje na tyto účely a NO tak nemůžou spoléhat na stát, jako výhradního poskytovatele finančních prostředků. To je problémem hlavně českých organizací, u kterých veřejné zdroje financování stále převažují (viz kapitola financování). Konstantním problémem českého NS je nejednotná legislativa, která mnohdy činí daňové i další záležitosti nepřehledné. Tento problém v Americe neexistuje, z důvodu jasného vymezení neziskových organizací jednotným zákonem. V USA je dále NS ohrožen ziskovou konkurencí, která se neustále zvyšuje hlavně v oblastech zdravotnictví a vysokého

školství. Tento problém pochopitelně v Česku není tak zásadního ražení. Nové technologie představují pro NO obou zemí výzvu. Většina institucí již má obstaráno základní vybavení moderními technologiemi. Jejich širší využití představuje možnou příležitost k rozšíření a prezentaci svých služeb k většímu okruhu lidí.

Z hlediska transparentnosti musí neziskovky v obou státech stále dokazovat veřejnosti a státu svou legitimitu. V ČR jsou k dosažení průhlednosti své činnosti NO povinny zveřejňovat každoroční výroční zprávy o hospodaření a aktivitách. Nezávislý auditor rovněž musí podat vyjádření o dané NO. Stát se ovšem snaží vnést do českého neziskového sektoru větší transparentnost. Ta má být mimo jiné dosažena i za pomoci nově vznikajícího zákona, který konkretizuje statut veřejně prospěšných organizací. Udělení tohoto statutu bude záležet na rozhodnutí krajského soudu.⁶⁶ Na obou stranách lze ze strany veřejnosti vyzorovat vnímání důležitosti neziskových organizací. I přes občasné pochyby o etičnosti jsou kupříkladu dárci v USA stále motivováni k pravidelnému přispívání částí svých důchodů. V ČR se často dárci nezajímají o to, jak s jejich prostředky organizace vynaloží. V opačném případě jen kontrolují webové stránky NO nebo sledují média.⁶⁷

Problémy čelí NS i v rámci lidských zdrojů. V Americe jde zejména o udržitelnost stávajících zaměstnanců a zejména manažerů, kteří podléhají mnoha tlakům. Na druhé straně se české organizace potýkají, jak jsem již zmínil, s nedostatkem zkušených vedoucích zaměstnanců. Fluktuace zaměstnanců mezi ziskovým a neziskovým sektorem je dalším společným jmenovatelem obou sektorů.

Pro NO plynou podobné příležitosti. Vnímání veřejnosti prostřednictvím médií, a zainteresovanost univerzit se v USA zvětšuje. Napomohly k tomu i katastrofy z 11. září 2001 či ty, způsobené hurikánem Katrina v roce 2005. V obou případech hrály americké NO důležitou roli. V Česku je pozornost veřejnosti také na vzestupu. Česká dobročinnost se projevuje rovněž v době přírodních katastrof, jako jsou povodně, při kterých organizace získávají důležitost. Toto zvýšení pozornosti můžou NO využít ke svému prospěchu. Pro stát jsou také důležitým partnerem. Jako klíčové pro udržení svých aktivit se zdá být i zajištění finančních prostředků z více různých zdrojů a ze zdrojů nových. Větší otevřenost firem všech velikostí budovat svou společenskou image

---

⁶⁶ JIŘIČKA, Jan. Soudy budou zřejmě kontrolovat neziskovky, zda konají obecné blaho. [online]. [cit. 2013-02-14]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/neziskovky-ziskaji-status-verejne-prospesnosti-f7f-domaci.aspx?c=A121207_190116_domaci_jj

⁶⁷ Pravidelné dárčovství v ČR. [online]. [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/mince-denne/pravidelne-darcovstvi-v-cr>

prostřednictvím podpory neziskového sektoru je patrná v obou případech. To je pro neziskové sektory velká příležitost jak navazovat novou spolupráci a tím pokrýt část svých výdajů a získat větší finanční stabilitu.

5 Typy a členění neziskových organizací v ČR

V ČR nejsou jednotlivé typy neziskových organizací v odborné literatuře přesně určeny a definovány.⁶⁸ Můžeme je ovšem rozlišit z hlediska právního a dle jednotlivých typologických znaků.

Dle zákona o dani z příjmů jsou to *organizace charakteru právnické osoby, které nebyly zřízeny nebo založeny za účelem podnikání*.⁶⁹ Tento zákon sem řadí následující organizace:

- zájmová sdružení právnických osob, pokud tato sdružení mají právní subjektivitu
- občanská sdružení včetně odborových organizací
- politické strany a politická hnutí
- registrované církve a náboženské společnosti
- nadace, nadační fondy
- obecně prospěšné společnosti
- veřejné vysoké školy
- obce
- vyšší územní samosprávné celky
- organizační složky státu a územních samosprávných celků (do roku 2001 rozpočtové organizace)
- příspěvkové organizace
- státní fondy
- subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon

Podle Škarabelové existuje základní třídění neziskových organizací na státní a nestátní. Toto členění je využíváno také Radou vlády pro nestátní neziskové organizace (RNNO)⁷⁰

Vládní (státní, veřejné) neziskové organizace

Jejich posláním je podílet se na výkonu veřejné správy na jednotlivých úrovních. Dle definic neziskových organizací se jich týká neziskovost, institucionalizovanost a

---

⁶⁸ viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 39

⁶⁹ Ibid., 39

⁷⁰ ŠKARABELOVÁ, Simona. Vymezení pojmu nestátní nezisková organizace. [online] Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory_diskuse/vymezeni_nno.pdf

samosprávnost. Z hlediska právních forem zde patří příspěvkové organizace, bývalé rozpočtové organizace a organizační složky státu, kraje a obce.

Nestátní neziskové organizace

Dle RNNO se jako nestátní neziskové organizace označují následující právní formy: Občanská sdružení, nadace a nadační fondy, církevní právnické osoby a obecně prospěšné společnosti.⁷¹

Podle Rektořika⁷² je nejvhodnější rozčlenění neziskových organizací působících v ČR do pěti odlišných skupin s následujícími typologickými znaky

1. Neziskové soukromoprávní organizace *vzájemně prospěšné*
2. Neziskové soukromoprávní organizace *veřejně prospěšné*
3. Neziskové veřejnoprávní organizace typu *organizačních složek a příspěvkových organizací státu a samosprávných územních celků*
4. *Ostatní neziskové veřejnoprávní organizace*
5. Neziskové soukromoprávní organizace typu *obchodních společností* a jim podobných

1. Neziskové soukromoprávní organizace *vzájemně prospěšné*

Občanská sdružení

Dle zákona o sdružování občanů⁷³ mají občané právo se svobodně sdružovat, k čemuž není potřeba povolení státního orgánu. Sdružení vzniká registrací. Návrh na registraci mohou podávat nejméně tři občané, z nichž nejméně jeden občan je starší 18 let. V návrhu jsou obsaženy stanovy, v nichž musí být uvedeny: název sdružení, sídlo, cíl činnosti, orgány sdružení, ustanovení o organizačních jednotkách, zásady hospodaření. Sdružení může zaniknout buď dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením, pravomocným rozhodnutím ministerstva o jeho rozpuštění nebo zrušením podle jiného právního předpisu. Příklady občanských sdružení: odborové organizace, tělovýchovné jednoty, zahrádkáři, chovatelé, rybářské spolky, Český červený kříž, myslivecká sdružení.

---

⁷¹ viz Škarabelová, *Vymezení pojmu nestátní nezisková organizace*

⁷² viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 43

⁷³ Zákon č. 83/1990 sb., o sdružování občanů

Zájmová sdružení právnických osob

Dle občanského zákoníku⁷⁴ mohou právnické osoby k ochraně svých zájmů nebo k dosažení jiného účelu vytvářet zájmová sdružení právnických osob. Zakladatelé na ustavující členské schůzi (ze které se sepíše zápis) písemně uzavřou zakladatelskou smlouvu. Ke smlouvě nebo k zápisu o schůzi se přikládají stanovy, jež určí název, sídlo a předmět činnosti sdružení, úpravu majetkových poměrů, vznik a zánik členství, práva a povinnosti členů, orgány sdružení, způsob zrušení sdružení a volitelně možnost členského příspěvku a jeho výši. Sdružení odpovídá svým majetkem při nesplnění svých povinností. Jeho právní způsobilost vzniká zápisem do registru příslušného krajského úřadu a jeho zánik je dán vymazáním z tohoto registru.

Honební společenstvo

Do tohoto typu NO patří i tzv. honební společenstvo, jehož členy jsou vlastníci honebních pozemků a které vzniká dnem registrace. Tento druh organizace nepodniká a nezřizuje organizační složky. Návrh na registraci podávají nejméně dva členové příslušnému orgánu státní správy myslivosti. Tyto společenstva jsou zapsána do rejstříku vedeným orgánem státní správy myslivosti.⁷⁵

Profesní komory

Charakteristicky se jedná o vzájemně prospěšné organizace s povinným členstvím, ovšem některé se můžou podobat i organizacím veřejné prospěšnosti. Patří sem například Komora daňových poradců, která sdružuje všechny daňové poradce a dohlíží na řádný výkon této funkce. Dále potom Česká lékařská, lékárnická a stomatologická komora, jejíž členové mají rovněž povinné členství a která dohlíží na vykonávání těchto činností a hájí jejich zájmy.⁷⁶

---

⁷⁴ Zákon č.40/1964 Sb., občanský zákoník

⁷⁵ viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 51

⁷⁶ Ibid., 52

2. Neziskové soukromoprávní organizace veřejně prospěšné

Obecně prospěšná společnost (OPS)

Obecně prospěšná společnost poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených podmínek. Její zisk nesmí být použit ve prospěch zakladatelů a jiných členů a musí být použit na poskytování obecně prospěšných služeb, kvůli kterým byla společnost založena. Zakladateli mohou být fyzické osoby, Česká republika nebo právnické osoby. Tato společnost se zakládá zakládací smlouvou, vzniká dnem zápisu do rejstříku OPS a zaniká dnem výmazu z rejstříku.

Zakládací smlouva musí mimo jiné obsahovat:

- název, sídlo a identifikační číslo zakladatele a OPS
- druh obecně prospěšných služeb a stanovení podmínky jejich poskytování
- způsob jednání členů správní a dozorčí rady
- hodnotu a označení majetkových vkladů jednotlivých zakladatelů
- způsob zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření OPS.⁷⁷

OPS se ruší: uplynutím doby, na kterou byla založena, dosažením účelu, pro který byla založena, dnem uvedeným v rozhodnutí správní rady. Statutární orgány tvoří správní a dozorčí rada. Výkonným orgánem je ředitel.⁷⁸

Nadace a nadační fondy

Nadace nebo nadační fond jsou účelová sdružení majetku zřízená pro dosahování obecně prospěšných cílů. Do toho spadají zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu. Majetek nadace tvoří nadační jmění, jehož výnos se používá k dosahování účelu, pro který byla nadace zřízena. Naopak nadační fond používá k dosahování účelu, pro který byl zřízen, všechny svůj majetek. Nadace nebo nadační fond se zřizuje písemnou smlouvou nebo zakládací listinou. Mezi orgány nadace patří dozorčí rada a správní

---

⁷⁷ DEVEROVÁ, Lenka. Jak založit obecně prospěšnou společnost. *GRANTIS*. 2001, č. 7. Dostupné z: http://www.neziskovsky.cz/clanek/1159/511_559_565/fakta_legislativa-a-ucetnictvi_navody-legislativa/jak-zalozit-obecne-prospesnou-spolecnost/

⁷⁸ viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 53

rada, jež spravuje majetek a rozhoduje o všech činnostech a již tvoří alespoň tři členové. Nadace vedou účetnictví a její roční účetní závěrka musí být ověřena auditorem.⁷⁹

Politické strany a hnutí

Zákon⁸⁰ dává občanům právo na sdružování v politických stranách a hnutích, což jsou dobrovolná sdružení členů registrovaných na ministerstvu vnitra, jenž vede rejstřík těchto stran.

Registrované církve a náboženské společnosti (CNS)

Zákon⁸¹ zaručuje svobodu náboženského vyznání a svobodu projevovat svou víru a vyznání. Církev a náboženská společnost vzniká dobrovolným sdružováním fyzických osob a její činnost nesmí být v rozporu s právními předpisy nebo ohrožovat práva, svobody a rovnoprávnost osob. Církev a náboženská společnost se stává právnickou osobou registrací, jež podávají ministerstvu nejméně tři fyzické osoby, které dosáhly věku 18 let. CNS zaniknou zrušením registrace v seznamu církví.

3. Neziskové veřejnoprávní organizace typu organizačních složek a příspěvkových organizací státu

Zde patří organizační složky státu, územních samosprávných celků – obcí a krajů, příspěvkové organizace státu nebo územních samosprávných celků a kraje a obce

4. Ostatní neziskové veřejnoprávní organizace

Český rozhlas a Česká televize, státní podniky, vysoké školy a státní fondy

5. Neziskové organizace typu obchodních společností (a.s., s.r.o., družstva)

Obchodní společnosti fungující na neziskovém principu uvádějí tuto skutečnost do svých základacích listin.

---

⁷⁹ Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech

⁸⁰ Zákon č. 340/2000 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

⁸¹ Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech

6 Typy a členění neziskových organizací v USA

Neziskové organizace se v USA rozlišují na základě pravidel Federálního finančního úřadu (Internal Revenue Service) v sekci 501 a na základě firemních a daňových zákonů padesáti států unie. IRS rozlišuje více než 30 kategorií organizací, které jsou daňově osvobozeny.

501 (c)(3).

Zdaleka nejrozšířenějším a nejčastějším typem neziskové organizace je ta s označením 501(c)(3). Jedná se o tzv. dobročinné organizace, které splňují 3 základní dané podmínky:

1. *slouží dobročinnému účelu*
2. *nerozděluje čistý zisk vedoucím zaměstnancům organizace*
3. *neuchylují se k určitým druhům politické aktivity*⁸² (viz kapitola daně).

Tyto organizace musí mít poslání:

- charitativní (jidelny a noclehárny pro chudé, poradenská centra atd.)
- vzdělávací (knihovny, muzea, školy, univerzity)
- náboženské (církve, včetně jejich majetků jako hřbitovy apod.)
- vědecké (nezávislé výzkumné instituce)
- dále pak literární, k účelům veřejné ochrany atd.

Do této definice spadá mnoho různých činností, a proto většina neziskových organizací jsou řazeny zde. To způsobuje, že např. organizace jako jsou školy, kluby, zájmové spolky jsou rovněž řazeny mezi „dobročinné“ organizace osvobozené od daně.

Co se týče zakládání těchto společností, mají jednotlivé státy vlastní předpisy. Všechny organizace tohoto typu ovšem musí před zahájením své činnosti:⁸³

- mít jméno, poslání činnosti,
- podat žádost na zapsání do rejstříku společností,
- zažádat o federální identifikační číslo zaměstnavatele (i v případě, že organizace nemá zaměstnance),

---

⁸² viz O'Neill, *Nonprofit nation*, 5

⁸³ *wikihow.com* [online]. How to Start a 501c3 Nonprofit Organizationc3-Nonprofit-Organization. [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.wikihow.com/Start-a-501c3-Nonprofit-Organization>

- vytvořit rozpočet a systém na vedení záznamů (organizace je povinna uchovávat všechny dokumenty, např. interní směrnice, finanční výpisy apod.)
- zvolit formu a vést účetnictví
- zažádat o udělení statutu daňově osvobozené veřejné organizace
- vytvořit představenstvo organizace (počet členů se liší od státu, většinou 3,5 nebo 7)

501(c)(4).

Další typ organizace s účelem konání veřejných potřeb je typ s označením 501(c)(4). Stejně jako typ 501 (c)(3) jsou osvobozené od daní z příjmů, nesmí fungovat za účelem finančního obohacení svých hlavních představitelů a jiných zaměstnanců a musí být samozřejmě zřízeny z neziskových důvodů. Podle patřičného zákona musí tyto subjekty splňovat následující podmínky:⁸⁴

- *uskupení musí být občanský spolek nebo organizace nezřízena k dosažení zisku, nýbrž výhradně na podporu společenského dobra a blahobytu.*
- *uskupení je místní spolek zaměstnanců, členství v něm je limitováno zaměstnancům určené firmy nebo osob v příslušné obci či části obce.*
- *čisté příjmy uskupení jsou vyhrazeny výhradně na dobročinné, vzdělávací či rekreační účely*

Do této kategorie spadají občanská sdružení a jiné společnosti zřízené na podporu sociálního zabezpečení nebo místní spolky zaměstnanců, jejichž čisté příjmy jsou určeny výhradně na charitativní, vzdělávací nebo rekreační aktivity.⁸⁵ Stejně jako organizace prvního typu jsou tyto organizace neziskového charakteru. Při porovnání je zjevné, že zde není v zákoně zmínka o politických a lobbingových aktivitách. Z toho vyplývá, že tyto organizace se prakticky můžou lobbingu a politickým kampaním věnovat bez omezení, pokud zároveň budou splňovat své neziskové poslání.

Nevýhodou tohoto typu je ovšem fakt, že dary které organizace obdrží, jsou pro dárce daňově odpočitatelné pouze tehdy, je-li organizace vládním orgánem nebo

⁸⁴ GOETTLER, Jim. Types of Nonprofit Organizations. <http://www.netplaces.com> [online]. [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.netplaces.com/starting-running-nonprofit/understanding-organizations-and-corporations/types-of-nonprofit-organizations.htm>

⁸⁵ Exemption from tax on corporations. In: 26 USC § 501. 1984. Dostupné z: <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/26/501>

provozuje veřejné služby. V opačném případě jsou dary předmětem darovací daně. Rovněž příjmy, které byly vynaloženy na politické aktivity, jsou zdaněny.⁸⁶ Toto pravidlo významně snižuje potenciální okruh dárců, kteří logicky dají přednost organizaci, u které si můžou své dary a příspěvky odpočíst ze základu daně z příjmů.

Volba konkrétní právní formy pak zcela závisí na samotném zřizovateli organizace. Pokud se chce věnovat lobbingu a politickým aktivitám s vědomím, že jeho dárci si dary nebudou moci odečíst ze svého daňového přiznání, volí formu (c)(4). Některá uskupení podle Goettlera zakládají dvě samostatné organizace, každá jiného zmíněného typu. Tímto je umožněno, že jedna část splňuje podmínky typu (c)(3) a plně se zaměřuje na své neziskové poslání, zatímco (c)(4) uskutečňuje politické aktivity.⁸⁷

Kromě těchto nejtypičtějších organizací jsou zákonem rozlišeny i ostatní typy neziskových organizací.

501(c)(1)

Zde patří společnosti založené na základě zákona vydaného kongresem USA. Typickým příkladem tohoto typu jsou Federální spořitelní a úvěrové družstva. Tyto organizace nemají za povinnost podávat roční zprávu o své činnosti. Dary a příspěvky jsou osvobozeny od daně za předpokladu, že budou využity na veřejné účely.⁸⁸

501(c)(2)

Jedná se o společnosti, které mají finanční podíl u daňově osvobozených neziskových organizací. To mimo jiné znamená, že vlastní majetek, který využívá nezisková organizace.

501(c)(5)

Pod tímto označením se nacházejí zaměstnanecké, zemědělské a zahradnické organizace. Tyto subjekty jsou zároveň vzdělávací či instruktivní, tj. snaží se o zlepšení pracovních podmínek či vylepšení výrobků a efektivitu.

---

⁸⁶ viz Goettler, *Types of Nonprofit Organizations*

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ FRITZ, Joanne. *IRS Classifications for Nonprofits*. *About.com* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://nonprofit.about.com/od/becomingtaxexempt/a/nonprofittypes.htm>

501(c)(6)

Zde patří obchodní spolky, obchodní komory a další organizace, které se snaží vylepšit podmínky podnikání.

501(c)(7)

Společenská a zájmová sdružení lidí. Podporují zájmové činnosti, volnočasové a společenské aktivity.

Pod označením 501 (c)(08) až (c)(27) se potom nacházejí další jednotlivé typy organizací se s neziskovým statutem a specifickými daňovými podmínkami. Patří mezi ně dobrovolné odborové organizace, učitelská sdružení penzijního fondu, dále různé druhy vzájemně prospěšných organizací, fondy, sdružení veteránů atd.⁸⁹

Kromě rozlišení používaného finančním úřadem by se daly americké NO rozlišit i z hlediska zaměření neziskové organizace. Takže kromě charitativní či veřejně prospěšných organizací typu (c)(3) a (4) to můžou být⁹⁰:

Soukromé nadace (Public foundations)

Tyto nadace získávají finanční prostředky a dary z omezeného okruhu svých členů. Členové nadace se na dárcovství podílejí nejvíce. Nadace se nepodílejí na skutečné charitativní práci, ale jen finančně vypomáhají daným neziskovým organizacím.

Veřejná charitativní organizace (Public Charitable organization)

Tento typ NO na rozdíl od soukromých nadací přijímá dary a finanční prostředky od širokého okruhu dárců na základě příspěvků svých členů nebo prostřednictvím agentur zprostředkujících finanční prostředky. Pro vznik tohoto typu organizace musí mít uskupení aktivní či přetrvávající program na získávání finančních prostředků a přijímání darů z různých zdrojů. Ty mohou zahrnovat soukromé společnosti, fundraisingové agentury, všeobecnou veřejnost, nebo vládní orgány a organizace.

---

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ *Startnonprofitorganization.com* [online]. Types of Nonprofit Organizations. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.startnonprofitorganization.com/types-of-non-profit-organizations>

Veřejné charitativní organizace můžou být osvobozeny od daně. Nejčastější organizace tohoto typu jsou charitativní nemocnice, výzkumná lékařská centra nebo jiné vzdělávací instituce.

Ostatní typy neziskových organizací

Nátlakové skupiny

Organizace, které se svým počínáním snaží ve svůj prospěch ovlivnit legislativu nebo vládní politiku v určité záležitosti. Nejsou většinou osvobozeny od daně (viz výše)

Členské organizace

Na rozdíl od veřejně prospěšné organizace jsou většinou zakládány ku prospěchu svých členů.

Zájmové spolky a kluby

Hlavním cílem těchto typů organizací je poskytování zázemí pro vykonávání rekreačních aktivit svých členů. Mohou uskutečňovat i dobročinné aktivity, které se ovšem nesmí stát prioritou. Např. sportovní a společenské kluby

Přidružené organizace

Tyto organizace jsou vymezeny jako dceřiné společnosti nebo jako podpůrné organizace své mateřské společnosti. Ty mohou být buď orientované na zisk, nebo nikoliv.

Fondy zaměstnaneckých výhod

Jejich prvořadým záměrem je plánování a získávání zdrojů na zaměstnanecké výhody. Mohou, ale nemusí být podporované zaměstnavatelem organizace.⁹¹

---

⁹¹ Ibid

Typy a členění - Srovnání

Typologie neziskových organizací je v obou zemích rozdílnou záležitostí. V ČR se neziskové organizace rozlišují na základě jednotlivých právní formy. V USA jsou tyto organizace rozlišeny federálním zákonem především podle vykonávaných činností. Tím je zajištěna i větší transparentnost. Zákon rovněž definuje jednotlivé typy NO a podmínky, které musí subjekt splnit, aby mohl být do daného typu zařazen. Naopak český zákon o dani z příjmu kategorie pro jednotlivé typy nezahrnuje a vystačí si s vymezením neziskového subjektu a výčtem právních forem organizací, kterých se to týká.

Z hlediska podobnosti jednotlivých typů můžeme začít tím nejrozšířenějším a nejklasičtějším. Jedná se o typ NO, s dobročinným posláním a veřejnou prospěšností. V USA se tyto organizace označují v zákonu číslem 501c3. Patří zde náboženské charitativní, ale i vzdělávací a vědecké organizace. Český ekvivalent tohoto typu pak odpovídá označení nevládní nezisková organizace podle Škarabelové nebo nezisková soukromoprávní veřejně prospěšná organizace podle Rektořika. Podle těchto dvou autorů zde patří OPS, nadace, církve. Rozdílem tedy je, že na rozdíl od českého rozlišení uvádí americký zákon jako veřejně prospěšnou neziskovou organizaci osvobozenou od daní rovněž vzdělávací a výzkumné instituce. Naopak zde chybí politická hnutí, jelikož tento typ organizace nesmí vykonávat politickou aktivitu. V Česku naopak podle Rektořika politická hnutí a strany jsou klasifikovány jako veřejně prospěšné neziskové organizace. (viz tabulky č.4,5 na další straně) Tento typ organizací má v obou zemích (u nás OPS) stanovenou podmínku o zákazu přerozdělování zisku.

Dále můžeme rozeznat typ vzájemně prospěšných organizací. Do této kategorie patří v obou zemích víceméně organizace stejného zaměření. Velkou část těchto organizací tvoří v USA nátlakové skupiny, které se snaží ovlivnit legislativní či politické procesy. Neziskové organizace mají možnost se těmito aktivitám věnovat v rámci zachování svého poslání. Tyto organizace jsou rozeznávány odbornou literaturou, tak i samotnou legislativou USA. Jelikož nemají v ČR neziskové organizace přesné právní vymezení, neexistuje zde ani zákonem určená regulace politických aktivit a tzv. nezisková organizace může tyto aktivity vykonávat.

Podmínky pro založení veřejně prospěšné neziskové organizace (501c3 a OPS) jsou podobné v obou případech. Společnosti musí vymezit svou činnost, podat návrh na

zápis do rejstříku, vést účetnictví, ustanovit správní radu resp. představenstvo atd. Z hlediska transparentnosti lze spatřit rozdíl v povinném informování o své činnosti. V USA je organizace povinna uchovávat důležité firemní protokoly a záznamy pro případ kontroly. V Česku OPS povinně vydávají každoroční výroční zprávu o činnosti a hospodaření organizace.

Tabulka č.4 ⁹² – Typy NO v USA

501c3	501c4
charity	občanská sdružení
círky	Zaměstnanecké spolky
Vzdělávací instituce	Nátlakové skupiny
Vědecké instituce	Zájmové spolky
nadace	

Tabulka č. 5 – Typy NO v ČR

NNO	Veřejně prospěšné	vzájemně prospěšné
OPS	OPS	Občanská sdružení
Občanská sdružení	Nadace	Zájmová sdružení PO
Nadace a nadační fondy	<i>Politické strany</i>	Profesní komory
círky	círky	

⁹² Tučně jsou vyznačeny typy organizací, které se shodují v obou zemích v závislosti na rozlišení. Kurzívou jsou vyznačeny ty, které naopak jsou v porovnání s protějškem navíc.

7 Danění neziskových organizací v ČR

Problémem při zdaňování NO je podle Hladké⁹³ fakt, že pro neziskový sektor neexistuje jednotná legislativa (jako je obchodní zákoník pro obchodní společnosti), která by přesně vymezila pojem nezisková organizace a neziskový sektor. V českých daňových zákonech se tyto pojmy nenacházejí. Jednotlivé zvláštní právní předpisy vymezují poplatníka z neziskového sektoru rozdílným způsobem. Většinou jde o poplatníka, „*který není založen nebo zřízen za účelem podnikání*“ a následně na základě vykonávaných činností. Tyto subjekty jsou potom daňově zvýhodněny.

Zdaňování NO se týká tři základní daňové funkce

- *alokační* funkcí stát nepřímou veřejně podporuje veřejně prospěšnou činnost, kterou považuje za důležitou a to formou daňových úlev.
- *simulační* funkcí může stát za pomoci svých vybraných nastavení ovlivňovat činnost a zajistit průhlednost neziskového sektoru. Tato funkce v současnosti není v ČR prosazována
- *regulační* funkcí může stát rovněž regulovat prostřednictvím daňových mechanismů chování NO.

Absence stimulační funkce, která by zprůhlednila neziskový sektor, může způsobit zneužívání daňových úlev některými neziskovými organizacemi. Tato netransparentnost může rovněž negativně ovlivnit vnímání neziskových organizací veřejnosti. Podle návrhu Centra pro výzkum neziskového sektoru by například regulace v podobě zákazu rozdělování zisku motivovala dotace, dárce a členské příspěvky u zájmových a občanských sdružení nebo církví.⁹⁴

Nyní se zaměříme na jednotlivé právní předpisy a jejich způsoby vymezení poplatníka osvobozeného od daně, tedy neziskovou organizaci a případy, při kterých tyto subjekty daň platit musí a metody zdaňování. Nejdůležitější daní je pro neziskové organizace daň z příjmu.

---

⁹³ HLADKÁ, Marie a Simona ŠKARABELOVÁ. Nezisková organizace a její vymezení v roli daňového poplatníka. In: [online]. [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory/Konference_Olomouc_Hladka_Skarabelova.pdf

⁹⁴ Ibid.

7.1 Daň z příjmu

Daň z příjmu právnických osob upravuje zákon č.586/1992 Sb.⁹⁵ Činnost organizací je pro potřebu tohoto zákona rozlišena na hlavní, tj. cíle a poslání organizace, a vedlejší, tj. hospodářská činnost. Hlavní činnost je dána zakladatelskou nebo zřizovací listinou, statuty a stanovami NO.

Poplatník osvobozený od daně

Jde o poplatníka, který není zřízen nebo založen za účelem podnikání. Výčet jednotlivých právních forem je dán v kapitole typy NO.

Předmět daně

Podle výše uvedeného zákona předmětem daně z příjmu PO jsou u poplatníků, vždy příjmy z reklam, z členských příspěvků a příjmy z nájemného. V případě užívání státního majetku neziskovou organizací, jsou příjmy z pronájmu součástí příjmů státního rozpočtu a tyto příjmy tedy nespadají do předmětu zdanění.

Příjmy z hlavní činnosti, pro kterou byla organizace zřízena, nejsou předmětem daně pouze tehdy, jsou-li náklady vynaložené na tyto příjmy vyšší než příjmy samotné. NO může podle Rektořika⁹⁶ ovšem své úkony realizovat tak, že příjmy mohou být buď vyšší, nebo nižší než náklady. V případě, kdy za stejné výkony NO požaduje různé ceny a vykazuje tím zisk i ztrátu, jsou tyto výkony posuzovány pro účel zdanění samostatně bez možností vzájemné kompenzace. Předmětem daně dále nejsou úroky z vkladů na běžném účtu. Zde pro zdanění není podstatné, zda příjmy plynoucí na běžný účet jsou předmětem zdanění nebo nikoliv. Dále předmětem daně u NO nejsou dotace, příspěvky na provoz a jiné formy podpory ze státního, krajského nebo obecního rozpočtu. Nezdaňují se ani prostředky poskytnuté státními fondy, prostředky poskytnuté z rozpočtu Evropské unie nebo veřejných rozpočtů cizích států. Předmětem daně z příjmu podle zákona nejsou rovněž příjmy získané nabytím akcií, příjmy získané zděděním nebo darováním nemovitosti, movité věci nebo majetkového práva.

---

⁹⁵ Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů

⁹⁶ viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 159

Příjmy osvobozené od daně z příjmu

Od daně jsou osvobozeny členské příspěvky podle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin, které přijala zájmová sdružení právnických osob, občanská sdružení, odborové organizace, politické strany a profesní komory s nepovinným členstvím.

Osvobozeny jsou také: příjmy registrovaných církví a náboženských společností plynoucí z výnosů kostelních sbírek, příspěvků členů a příjmy za církevní úkony, úrokové příjmy plynoucí z prostředků veřejné sbírky pořádané k veřejně prospěšným účelům jako financování vzdělávání, školství, kultury, na ochranu a podporu mládeže, zvířat či na účely sociální, zdravotnické, ekologické a podobně. Podle zvláštního právního předpisu jsou osvobozeny i příjmy plynoucí v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby.⁹⁷

Základ daně

Základem daně z příjmu je rozdíl, o který příjmy převyšují výdaje. Součástí základu daně nejsou příjmy, které nejsou předmětem daně, jakož i příjmy od této daně osvobozené. Neziskové organizaci tedy jako základ daně slouží pouze příjmy plynoucí z provozování hospodářské činnosti a příjmy ze ztrátové hlavní činnosti. NO nezahrnuje do svého základu daně náklady vynaložené na dosažení příjmů, které jsou předmětem daně, ale zároveň jsou od této daně osvobozeny. NO mají zákonem uloženou povinnost vést účetnictví. Ke konečnému dni účetní závěrky musí neziskový subjekt ve svém účetnictví rozlišit: příjmy, které jsou předmětem daně, příjmy, které nejsou předmětem daně a příjmy, které předmětem daně jsou, ale jsou od daně osvobozeny. NO provede po ukončení účetního období vyčíslení hospodářského výsledku před zdaněním.

7.2 Ostatní daně

Daň z přidané hodnoty

Od daně jsou dle zákona o DPH osvobozeny:

- činnosti zaměřené na výchovu a vzdělávání,
- zdravotnické služby a sociální pomoc,
- převod a nájem pozemků, staveb a bytů,

---

⁹⁷ Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů

- poskytnutí služeb jako protihodnoty členského příspěvku pro vlastní členy,
- poskytnutí služeb a dodání zboží úzce souvisejícího s ochranou a výchovou dětí a mládeže

Podle Hladké z toho vyplývá jeden problém. Pokud podnikatelský subjekt provozuje jednu ze zákona zmíněných činností, může být také osvobozen od daně.⁹⁸

Podle zákona o DPH, jsou NO osobami povinnými k dani pouze tehdy, uskutečňují-li ekonomickou činnost (činnost výrobců, obchodníků, nebo využití (ne)hmotného majetku k dosažení příjmů). Je-li tomu tak, osoba povinná k dani se musí zaregistrovat jako plátce daně, pokud její příjmy za předešlých 12 kalendářních měsíců přesáhnou obrát 1 mil. korun. Druhý případ, při kterém je NO povinna platit daň nastane, když je NO tzv. osoba identifikovaná k dani. Tou se může stát organizace, která nakoupí zboží převyšující částku 326 000 Kč nebo nakupuje zboží, které podléhá spotřební dani.⁹⁹

Daň silniční

Další daňové zvýhodnění zasahující NO se týká daně silniční. Daň silniční se obecně platí za vozidla, registrovaná a používaná na území ČR, jsou-li používána k podnikání nebo k jiné samostatné výdělečné činnosti. To přímo ovlivňuje NO, v tom případě, když vozidla používá k neziskovému účelu (poslání NO), ke kterému byly zřízeny, a z nichž plynoucí příjmy nejsou předmětem daně z příjmů. Předmětem daně silniční se vozidlo využívané neziskovým subjektem stane za předpokladu, že je používáno jak pro hlavní neziskovou činnost, tak i pro vedlejší ziskovou neboli hospodářskou činnost, která vynáší příjmy, jež jsou předmětem daně z příjmů. Úplné osvobození od daně mají vozidla s hmotností nižší než 12 tun, pokud jsou poháněny alternativním zdrojem energie jako elektrický a hybridní motor nebo používají jako palivo zkapalněný ropný plyn.¹⁰⁰

⁹⁸ viz Hladká, *Nezisková organizace a její vymezení v roli daňového poplatníka*

⁹⁹ viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 166

¹⁰⁰ Zákon č.16/1993 Sb., o dani silniční

Daň z nemovitosti

Daň z nemovitosti je dále rozdělena na daň z pozemků a daň ze staveb. Pro NO jsou důležité tyto osvobození od daně:

- pozemky tvořící jeden funkční celek se stavbou nebo její částí sloužící k vykonávání náboženských obřadů církví a náboženských společností státem uznaných,
- pozemky tvořící jeden funkční celek se stavbou ve vlastnictví sdružení občanů a obecně prospěšných společností,
- pozemky tvořící jeden funkční celek se stavbou sloužící školám a školským zařízením, muzeím a galeriím, budou-li tato muzea a galerie vymezeny zvláštním předpisem, knihovnám, státním archivům, zdravotnickým zařízením, zařízením sociální péče a nadacím,
- stavby sloužící výlučně k účelům zlepšení stavu životního prostředí.¹⁰¹

Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí

NO mají dle zákona u daně dědické a darovací právo na osvobození pokud byly zřízeny k zabezpečování činností v oblasti kultury, školství, vědy a vzdělání, zdravotnictví, sociální péče, ekologie, tělovýchovy, sportu, výchovy a ochrany dětí a mládeže a požární ochrany a mají sídlo na území ČR. Osvobozeny jsou také církve a náboženské společnosti, obecně prospěšné společnosti, politické strany a politická hnutí, nadace a nadační fondy. Do tohoto výčtu jsou tedy zahrnuty všechny typy neziskových organizací.

U daně z převodu nemovitostí jsou osvobozeny převody a přechody vlastnictví k nemovitostem z vlastnictví státu, pokud s majetkem hospodaří organizační složky státu nebo ústřední orgány a státní fondy.¹⁰²

---

¹⁰¹ Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí

¹⁰² Zákon 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí

8 Danění neziskových organizací v USA

V rámci podpory neziskového sektoru orientovaného na dosažení cílů veřejně prospěšných, umožňují americké daňové zákony některá speciální privilegia. Jedním z nejvíce důležitých je i udělení statutu „*tax-exempt*“ tedy osvobození od federální daně z příjmu. Klasické ziskové organizace běžně platí daně federální, státní (konkrétního státu) a místní (tedy obce).

8.1 Federální daň z příjmu

Osvobození od této daně prakticky osvobodí příjem neziskové organizace od federální daně a mnohdy, i když ne vždy, i od daně daného státu a daně místní. Organizace mohou uskutečňovat své činnosti prakticky v jakémkoliv veřejně prospěšném oboru a při zachování svých poslání a cílů jsou od daně osvobozeny. Pokud se podnikání NO netýká hlavní vytýčené činnosti, je potom vyprodukovaný příjem předmětem k dani z příjmu. Dary, příspěvky i příjem zajištěný jinou činností jsou osvobozeny od daně, pokud jsou v souladu s hlavní činností.¹⁰³ Ovšem ne všechny NO mohou být od daně osvobozeny. Koncepty nezisková organizace a organizace osvobozená od daně se ne vždy shodují. Existují i organizace označované jako neziskové, které daň platit musí. Týká se to těch NO, jejichž hlavním posláním není konání veřejných potřeb a služeb. Jde o subjekty zaměřené na vzájemnou pomoc v určité uzavřené komunitě. „*Nezisková organizace nemusí být výhradně charitativně zaměřená a na druhé straně charitativní organizace může jako vedlejší činnost produkovat zisk.*“¹⁰⁴ Oba tyto typy však mohou být od daně osvobozeny.

Všechny firmy a korporace jsou zákonným plátcem daně v USA od roku 1894. Zákon ovšem rozlišil rozdílné motivy a cíle podnikání mezi ziskovými subjekty a subjekty charitativními a vzdělávacími. Zákon tedy plošně od jednotné daně, jejíž sazba v té době činila 2%, všechny neziskové subjekty osvobodil.¹⁰⁵

V posledních letech se ve Spojených Státech značně zvýšil počet organizací osvobozených od daně. Dochází k situaci, že v některých městských oblastech, jsou subjekty osvobozené od daně většinovými vlastníky parcel v lokalitě, což omezuje daňový příjem do místních rozpočtů. Kritici napadají zejména fakt, že např. církve a

¹⁰³ *Answers.com* [online]. Nonprofit Organizations and Taxes. 2012 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.answers.com/topic/nonprofit-organizations-and-taxes#ixzz2JyIv5nui>

¹⁰⁴ HOPKINS, Bruce R. *The Law of Tax-Exempt Organizations*. New York: John Wiley&Sons, 2011. 1056 s. ISBN: 0470602171

¹⁰⁵ *Ibid.*

náboženské skupiny jsou všeobecně osvobozeny od daně, i když jsou založeny za účelem dosažení zisku. Círky např. investují i do majetků, které neslouží k náboženským účelům.¹⁰⁶

V americkém zákonu o dani z příjmu jsou vyhrazeny zvláštní podmínky, které musí organizace plnit, aby mohla být osvobozena od daně. Jedná se o následující podmínky:

- *organizace musí být zřízena a provozována výhradně k účelům: náboženským, vzdělávacím, charitativním, vědeckým, literárním, k účelům veřejné ochrany, na podporu amatérským sportům, k ochraně a prevenci před týráním dětí a zvířat, ke snížení zátěže vlády (v rámci udržování veřejných prostranství, budov, parků apod.), k zajištění důvěry veřejnosti vůči právnímu systému.*
- *čisté příjmy a majetek organizace nesmí být za žádných okolností rozdělen jednotlivcům (členům organizace). Zakladací listina organizace musí rovněž uvést, že není zřízena k osobnímu prospěchu a k získání zisku svých členů, zakladatelů, zaměstnanců, podporovatelů apod.*
- *organizace se nesmí přímo či nepřímo podílet na politických kampaních. Může však vyvíjet politickou aktivitu (která se netýká kampaní) za pomoci tzv. political action committee, tedy Výboru pro politické aktivity.*
- *organizace nesmí vyvíjet „významné“ snahy na ovlivnění legislativy (tím se rozumí lobbying). Organizace se na něm podílet může, ale výdaje na tyto aktivity by neměly přesáhnout jednu pětinu celkových finančních prostředků NO.¹⁰⁷*

Konzervativní politici a političtí komentátoři jsou v tomto směru kritiky NO. Domnívají se, že organizace často lobují u vládních úředníků za navýšení vládních výdajů jejich směrem. Jako podnět jim podle kritiků neslouží vykonávání potřeb společnosti, ale jejich osobní zabezpečení. Vratká definice lobbyingu v daňovém zákonu způsobuje snahu těchto kritiků o dodatek zákona, který by zabránil podpoře státu neziskovým organizacím, které použijí více než 5% svých celkových příjmů na lobbistické aktivity.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ Ibid

¹⁰⁷ viz Nonprofit Organizations and Taxes

¹⁰⁸ viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 35,38

Zvláštností těchto podmínek pro osvobození od daně je vynechání poskytování zdravotní péče a sociálních služeb. Tyto oblasti tvoří více než polovinu celého amerického NS. Druhý bod těchto daňových podmínek určuje nejzákladnější rozdíl mezi NO a běžným podnikem. NO sice může vyvíjet podnikatelskou činnost, mít placené zaměstnance, ale její čistý příjem nesmí putovat k vedoucím organizace nýbrž na veřejné účely.

NO musí podat oficiální žádost k osvobození od daně Úřadu pro správu daní. Ten následně posoudí neziskový status organizace a udělí oprávněnost k osvobození od daně. Výjimku tvoří opět církve a náboženské společnosti, dále pak dobrovolnické agentury nebo mládežnické skupiny. Tato žádost je většinou jen formální záležitostí. Úřad pro správu daní udílí automaticky statut *tax-exempt* všem organizacím, které podají žádost a splňují zákonem určené podmínky. Povinností i pro subjekty osvobozené od daně je stále podání ročního daňového přiznání. Pokud organizace operuje na území více než jednoho státu federace, musí podat i roční státní daňové přiznání.¹⁰⁹

8.2 Ostatní daně

Daň z vedlejší činnosti NO

Americké právo rozeznává v zákoně o federální dani z příjmu činnosti, které se týkají hlavní činnosti organizace a jsou tedy od daně osvobozené a činnosti vedlejší. Tyto činnosti jsou předmětem daně. Organizace zapsané v obchodním rejstříku platí daň z příjmu ze svých čistých příjmů z vedlejší činnosti, pokud tyto příjmy dosahují za rok alespoň 1000 dolarů.¹¹⁰ Naopak vedlejší příjem organizací, které nejsou v rejstříku, jsou předmětem federálního daňového předpisu určenému jednotlivcům. Toto zdanění slouží k zajištění spravedlivé konkurence mezi ziskovými a neziskovými subjekty. Právo neziskové organizace k daňovému osvobození přestane být platné, pokud se nepatřičná část vedlejších aktivit NO nebude týkat hlavní činnosti, od které byla organizace daňově osvobozena.¹¹¹

Tato forma danění je podle Salamona problematická. Mnoho tzv. vedlejších činností organizace prohlašují za související s hlavní činností. Organizace rovněž snižují svou daňovou zátěž z vedlejší činnosti rozvážností při rozdělování nákladů určených na

---

¹⁰⁹ viz Nonprofit Organizations and Taxes

¹¹⁰ viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 530

¹¹¹ viz Nonprofit Organizations and Taxes

hlavní či vedlejší činnost. I přesto se příjmy z vedlejších činností v posledních letech zvyšují a počet organizací odvádějící tuto daň stejně tak.¹¹²

Daně státní a místní

Bylo by velice složité zjistit a popsat konkrétní směrnice a pravidla zdanění NO v jednotlivých státech a městech. Zásady pro zdanění se liší od místa k místu. Místní a státní daně se týkají hlavně daně z nemovitostí a z pozemků, daně z prodeje a daně z příjmů a daně silniční. Neziskový sektor je v USA vlastníkem rozsáhlého nemovitého majetku. Jen v roce 1997 to činilo 900 miliard dolarů a to vyjma církví. Z důvodů rozdílů pravidel jednotlivých lokalit na zdanění NO, je těžké určit dopad na finance daného regionu.

Po schválení žádosti o osvobození může být tedy organizace osvobozena i od daně státní a místní. Většina neziskových organizací, které jsou osvobozeny od federální daně z příjmu, jsou daňově zvýhodněny i na úrovních jednotlivých států a okresů alespoň u některých typů daně. Jeden z průzkumů neziskového sektoru z roku 2010 avšak ukázal, že ve vzorku středně velkých a větších NO fungujících v oblastech sociálních služeb, komunitního rozvoje nebo umění a kultury, celkem 63% platí nějakou daň nebo jinou formu poplatku orgánům místní nebo státní správy.¹¹³

Daň dědická

Tato daň byla historicky v USA vždy vysoká, což podle Salamona podnítilo zámožné Američany odkazovat svůj majetek na dobročinné účely nebo zakládat nadace. Ještě na začátku 80. let činila 70%, což se průběžně snižovalo až k postupnému zrušení v roce 2009. Znovu se zavedla v roce 2011 se zvýhodněnými podmínkami pro majetné občany, což v budoucnu pravděpodobně sníží finanční podněty pro zakládání nadací.¹¹⁴

Daň z nemovitosti

V roce 1985 americký nejvyšší soud blíže specifikoval podmínky, za kterých mohou být NO osvobozeny od místní majtkové daně. Toto rozhodnutí se týkalo především „veřejných charit.“ Např. ve státě Minnesota, může být od místních daní podle rozhodnutí soudu osvobozena pouze ta organizace, která poskytuje zboží a služby

---

¹¹² viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 530

¹¹³ viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 37

¹¹⁴ *Ibid.*, 569

bezplatně či za podstatně snížené ceny.¹¹⁵ Ve státě Washington na západě USA jsou naopak neziskové organizace s výjimkou federální daně daněny stejně jako ostatní podnikatelé. Musí platit daň z obrátu (resp. daň z prodeje), tj. daň z nákupu všeho zboží či maloobchodních služeb, jako jsou zásoby nebo vybavení a daň z vlastního zboží a výrobků.¹¹⁶

Daňové osvobození neziskových aktivit je záležitost, která je v neustálém pohybu, podléhá změnám a reaguje na aktuální ekonomickou situaci. Ve spojených státech od počátku finanční krize v roce 2009 se celková podpora od státu snižuje, nově navrhované daňové reformy jsou rovněž nepříznivé a na NS je vyvíjen tlak na poskytování více služeb. Stoupá rovněž počet případů, kdy soudy označí aktivity některých NO jako komerční a tudíž nezpůsobilé k daňovému zvýhodnění. Stále zde také působí faktor konkurenčního boje mezi komerčním a neziskovým sektorem kvůli výhodám, jež vyplývají ze zvýhodňování.¹¹⁷

---

¹¹⁵ viz Salamon, *The state of nonprofit America*

¹¹⁶ Department of Revenue Washington State [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://dor.wa.gov>

¹¹⁷ viz Salamon, *The state of nonprofit America*

Daně - Srovnání

Nejpodstatnějším rozdílem ve zdaňování neziskových organizací v obou zemích je určení podmínek, za kterých může být NO osvobozena. V USA jsou tyto podmínky jasně stanoveny dle sekce daňového zákona určeného pro NO, zatímco u nás pro tyto organizace neexistuje jednotná legislativa a podmínky a pravidla pro danění NO vycházejí z jednotlivých daňových zákonů. V Americe jsou organizace osvobozeny na základě provozovaných činností, které zahrnuje zákon (charitativní, vzdělávací, náboženské atd.). V ČR zákon vymezuje pouze subjekty, které nebyly založeny k podnikání a teprve v zákoně o dani z příjmu v sekci jsou určeny osvobozené příjmy a příjmy, které nejsou předmětem daně. Jednotlivé zákony následně vymezují poplatníka rovněž na základě vykonávaných činností (daň dědická, darovací, DPH), v případě daně z příjmů na základě právní formy (občanská sdružení, nadace, OPS ...)

Důležitým bodem amerického zákona je pravidlo, podle kterého nesmí NO své zisky přerozdělovat jednotlivcům, a nesmí být založeny pro osobní a finanční prospěch jejich zakladatelů. Tato regulační funkce využívaná státem, jenž v českém prostředí schází, značně pomáhá zprůhlednit aktivity neziskových organizací a částečně tím posiluje důvěru veřejnosti a dárců vůči neziskovému sektoru.

Další z věcí, které se NO v obou zemích liší, je lobbying. Zatímco v USA, pokud chce být NO osvobozena od daně, nesmí viditelně a nadměrně provozovat lobbyingové aktivity, v ČR není lobbying NO nijak regulován. I přes to, že v tuzemsku není pevně zakořeněn a nadměrně využíván, mají české neziskovky velkou výhodu. Podle zprávy o stavu NS z roku 2010¹¹⁸ se zejména v oblasti sociálních a zdravotnických služeb a ekologie lobbying hojně a efektivně využívá. Ve zmíněném roce tak byla za pomoci lobbyingu schválena novela zákona o nadacích a nadačních fondech. Díky této novele mohou nyní nadace financovat své vlastní projekty. Na druhé straně ani americká pravidla týkající se lobbyingu NO nejsou dokonalá. Nepřesná definice a složité prokazování těchto aktivit stále vede mnoho NO k nadměrnému prosazování svých zájmů přes tento nástroj. To nepřispívá k transparentnosti amerického třetího sektoru a vyvolává pochybnosti ze strany veřejnosti.

Největším rozdílem u daně z příjmu je vymezení poplatníka, který daň platit nemusí. V USA se to týká pouze veřejně prospěšných organizací, které splňují podmínky pro osvobození, a je jim udělen status daňově osvobozené neziskové

---

¹¹⁸Zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2010.

organizace. V Česku je to jakýkoliv subjekt, nezřízen pro podnikatelské účely. Z toho vyplývá, že osvobozeny od daně jsou i příjmy vzájemně prospěšných organizací, které neplní veřejné zájmy, převyšují-li náklady na ně vynaložené příjmy. To potvrzuje i to, že např. členské příspěvky těchto subjektů jsou sice předmětem daně, ale následně jsou od daně osvobozeny.

Celkové daňové zvýhodnění neziskovek je větší v ČR. I když je většina neziskových organizací v USA při splnění podmínek daňově osvobozena od nejpodstatnější daně z příjmu, mnoho z nich podléhá zdanění na nižších úrovních samosprávy (závisí samozřejmě na specifickém místě a typu organizace). V Česku je daňové zvýhodnění resp. osvobození mnohem benevolentnější u všech typů daní a dotýká se většího okruhu organizací včetně vzájemně prospěšných.

9 Financování neziskových organizací v ČR

Zdroje financování NO jsou různorodé a daly by se rozčlenit podle několika kritérií. Z pohledu poskytovatele, to mohou být zdroje veřejné a neveřejné. Do veřejných patří zdroje z veřejných rozpočtů, kam spadá státní rozpočet, rozpočty krajů, obcí nebo státní fondy. Dále veřejné zakázky a smlouvy o poskytování služeb. Finance z neveřejných zdrojů mohou mít podobu nadací, dárcovství od firem, individuální dárci, financování z vlastní činnosti, členské příspěvky atd. Dále můžeme zdroje třídit z hlediska povahy zdroje, kde prostředky mohou mít podobu finanční i nefinanční (dobrovolníci, informace), či třídění dle způsobu nabytí zdroje na přímé a nepřímé. Nepřímými zdroji rozumíme ty, při kterých byly finanční prostředky ušetřeny. Do nepřímých se tudíž řadí např. daňové úlevy vůči NNO či snížený nájem prostorů a nemovitostí.¹¹⁹

Základem úspěchu financování NO je zajistit financování z více než jednoho zdroje. Závislost na jednom zdroji (např. na vládních dotacích) se může projevit jako nestabilní v době ekonomické krize, jako se tomu děje v posledních letech. České NO hodně spoléhají na vládní podporu, která se v posledních letech postupně snižuje. Organizace by se tedy více měly zaměřit na fundraising u veřejnosti a firem. Vybudování sítě pravidelných dárců a rozšíření metod přispívání na její aktivity posilí finanční stabilitu NO.

9.1 Veřejné zdroje financování

NNO jsou ze strany veřejné ekonomiky podporovány formou dotací z veřejných rozpočtů, které stále patří k hlavním zdrojům financování NNO (přes třetinu všech zdrojů)¹²⁰. Ze státního rozpočtu se to podle zákona o rozpočtových pravidlech týká organizací, *„jejichž hlavním předmětem činnosti je poskytování zejména zdravotních, kulturních, vzdělávacích a sociálních služeb“*.¹²¹

Na této formě podpory jsou závislé hlavně veřejně prospěšné organizace v oblasti sociálních služeb. Dále pak občanská sdružení, či církevní společnosti. Dotaci či jinou finanční pomoc může ze státního rozpočtu poskytnout ústřední orgán státní

---

¹¹⁹ viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 95

¹²⁰ NOVOTNÝ, Jiří. *Nevládní neziskové organizace na začátku 21. století* [online]. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/aop/162>

¹²¹ *Ministerstvo financí České republiky: Financování neziskových organizací* [online]. 2005 [cit. 2010-01-30].

Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/nezisk_organizace.html#doctop>.

správy, úřad práce, Akademie Věd, Grantová agentura nebo jiná složka státu pověřená zvláštním zákonem. Avšak tato dotace není ze zákona právně zaručena všem neziskovým organizacím. Řídí se systémem státní dotační politiky. NO musí nejprve podat žádost o poskytnutí dotace na konkrétní projekt, kterou musí schválit poskytovatel dotace. Vyhoví-li poskytovatel žádosti, musí vydat písemné rozhodnutí, které pečlivě popisuje účel a podmínky dotace. Toto rozhodnutí jasně stanovuje povinnosti příjemce dotace jakožto i podmínky pro použití dotace a podmínky pro zúčtování se státním rozpočtem po skončení roku. Blíže o poskytování dotací upravuje dokument schválený usnesením vlády ze dne 1.2.2010 „*Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy*“. Tyto zásady platí v obecné rovině a můžou být blíže upraveny směrnici vydanými konkrétními poskytovateli dotací v rámci pravidel státního rozpočtu.¹²²

Dotace se udělují na základě vytýčení tzv. hlavních oblastí dotační politiky státu. Jednotlivá ministerstva každý rok v rámci stanovování státního rozpočtu určí specifické oblasti, kterým by měl stát poskytnout podporu a následně je předloží Radě vlády pro NNO. Po schválení těchto oblastí jak Radou, tak samotnou vládou jsou tyto oblasti publikovány. V průběhu této dotační politiky, se objevily nové oblasti jako např. Informační společnost, Drogová problematika v roce 2004 a jiné změnily název (Rozvoj, podpora a prezentace kultury, záchrana kulturního dědictví) a některé oblasti se překrývají s těmi druhými. Původní myšlenka celé této dotační politiky spočívá ve vytýčení priorit při udělování dotací, což podle Hyánka a kol. s narůstajícím počtem oblastí vyvolává pochyby o smyslu a spravedlnosti celého systému. Některé oblasti totiž podléhají minimálním dotacím a prosazení jiných by mohlo být zdůvodněno aktivitou lobbistických skupin.¹²³ Jedna z veřejných metod financování jsou i veřejné zakázky. To se týká především těch organizací, které poskytují veřejné služby. Veřejná zakázka se uskuteční uzavřením smlouvy dle občanského, živnostenského a obchodního zákoníku.¹²⁴

Podle dokumentu rady vlády pro NNO bylo v roce 2010 nestátním neziskovým organizacím poskytnuto formou dotace 10 337,8 mil. Kč, z toho 5 766,6 mil. Kč (55,8

---

¹²² viz MFČR: Financování neziskových organizací

¹²³ HYÁNEK, Vladimír, Simona ŠKARABELOVÁ a Markéta ŘEŽUCHOVÁ. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů* [online]. [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory/Rozbor_metody_problemy_reseni.pdf

¹²⁴ viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 96

%) bylo ze státního rozpočtu 1 418,5 mil. Kč (13,7 %) z rozpočtů krajů a rozpočtu hl. m. Praha, 2 578,7 mil. Kč (24,9 %) z rozpočtů obcí (mimo rozpočtu hl. m. Prahy) a 574 mil. Kč (5,6 %) ze státních fondů ČR. Dle jednotlivých odvětví bylo nejvíce z veřejných financí vyčleněno na oblast sociálních věcí a politiku zaměstnanosti a oblast tělovýchovy¹²⁵

Fondy EU

NO může svoje aktivity financovat i prostřednictvím dotací z fondů EU. „*NNO žádají o podporu zejména tzv. „měkkých“ projektů, tedy dotace na podporu integrace znevýhodněných osob, sociální služby v romských lokalitách, či na rekvalifikace nezaměstnaných.*“ NNO předkládají své žádosti v rámci 19 operačních programů (OP). Z údajů analýzy za roky 2007-2009 vypracované orgánem Ministerstva pro Místní rozvoj patří k nejčastěji dotovaným oblastem OP Lidské zdroje a zaměstnanost (29%) a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (30,3 %).¹²⁶

Loterie a hazardní hry

Další z forem veřejného financování nestátních neziskových organizací podle zákona č.202/1990 S. a je oblast loterií a hazardních her. Stát se tímto snaží podpořit činnost NNO. Společnost provozující loterie a jiné hazardní hry má zákonem danou povinnost odvést část svého výtěžku na „*na sociální, zdravotní, sportovní, ekologický, kulturní nebo jinak veřejně prospěšný účel*“. ¹²⁷ Organizace pracující na dosažení těchto prospěšných činností mají dle zákona právo provozovatele hazardních her oslovit s žádostí na jeho pomoc při financování svých projektů. Kontaktní informace můžou organizace najít na stránkách Ministerstva financí. Podle údajů k 31.1.2012 působí v České republice 104 legálních provozovatelů loterií a sázkových her.¹²⁸

---

¹²⁵ Rozbor financování nestátních neziskových organizací. [online]. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/rozbor-financovani-nestatnich-neziskovych-organizaci-91858/>

¹²⁶ *Strukturální fondy.cz* [online]. Neziskové organizace získaly z fondů EU přes 2 miliardy korun. 2.2.2010 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Narodni-organ-pro-koordinaci/Archiv/2010/Neziskove-organizace-ziskaly-z-fondu-EU-pres-2-mil>

¹²⁷ viz MFČR: Financování neziskových organizací

¹²⁸ Ibid

9.2 Neveřejné zdroje financování

Následuje popis neveřejných zdrojů financování NNO, do kterých patří příjmy z vlastní činnosti, z členských poplatků, dárcovství, nadace a nadační fondy. Tyto činnosti se odborně nazývají „fundraising“, tedy získávání zdrojů.

Vlastní činnost

V rámci vlastní činnosti (činnosti, pro kterou byla organizace zřízena) mohou organizace zvyšovat své příjmy prostřednictvím různých fundraisingových aktivit jako jsou pořádání dobročinných akcí, plesů, aukcí, loterií, koncertů apod. Dále se může jednat např. o prodej vlastních výrobků (dílny pro postižené, ekologické farmy) a další činnosti jako kurzy, poradenství, přednášky či služby související s využitím výpočetní techniky.¹²⁹ Podle ne příliš aktuálních dat, tvoří vlastní příjmy českých neziskových organizací 35% celkových příjmů (údaje z průzkumu zahraniční univerzity za rok 1995).¹³⁰

Při zdanění příjmů z vlastní podnikatelské činnosti ovšem vyvstává jedno úskalí. V zákonu o dani z příjmu není přesně vyhrazen pojem ekonomická činnost. Z tohoto důvodu je v některých případech složité rozlišit, která činnost ještě může být daňově osvobozena a která už ne.

NO za prodej svých výrobků a poskytování svých služeb požadují nízké ceny a příjem z tohoto zdroje tedy není vysoký. NO mnohdy rovněž postrádají finanční a marketingové znalosti, které jsou v tržním prostředí zapotřebí. Důsledkem toho jsou tyto aktivity ztíženy.¹³¹

Tento zdroj financování hraje největší roli u tzv. vzájemně prospěšných organizací. Prostředky z veřejných zdrojů totiž nejsou pro tuto formu organizací velké, a proto musí vyvíjet větší úsilí na získávání jiných zdrojů. Některé organizace jsou podle Novotného z hlediska financování zcela soběstačné. Jako příklad slouží sdružení myslivců, kde je velký podíl členských příspěvků či sportovní organizace (pronájem nemovitostí).¹³²

V případě, že NO funguje na členském principu, jedním z jejich finančních zdrojů jsou i pravidelně vybírané členské příspěvky. Takové formě finanční podpory se

---

¹²⁹ viz Rektořík, Organizace neziskového sektoru, 98

¹³⁰ viz Hyánek, *Rozbor financování NNO z vybraných veřejných rozpočtů*

¹³¹ Zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2010

¹³² viz Novotný, Nevládní neziskové organizace na začátku 21. století

dostává např. občanským sdružením nebo profesním komorám tedy tzv. vzájemně prospěšným organizacím.

Nadace

NO mohou také vytěžit finanční prostředky ze zdrojů nadací a nadačních fondů. Nadace jsou ČR rozmanité a aktivní v mnoha oblastech. Nadací se rozumí „Účelové sdružení majetku zřízené za účelem dosahování obecně prospěšného cíle.“¹³³ NO můžou zažádat o přímou finanční výpomoc nebo předložit žádost o grant.

Firemní filantropie

V rámci zlepšování svého firemního image a společenské odpovědnosti, poskytuje mnoho firem granty a dotace NO. Finanční podpora je vydávána na základě obdržení písemné žádosti od NO, která obsahuje poslání, cíle a projekty, na které chce NO přispět. Rozhodnutí o poskytnutí pomoci záleží většinou na předních představitelích firmy, kteří upřednostňují ty projekty, které ekvivalentně vyváží poskytnutou pomoc např. vylepšením již zmíněné firemní společenské odpovědnosti nebo možností podpořit prodej či prodat své produkty na akci pořádané NP.¹³⁴

Do této formy firemní podpory nespadá jen poskytování finančních prostředků. Jedná se rovněž o bezplatné poskytnutí služeb a poskytnutí materiálu a výrobků či za snížené ceny. Firmy v rámci nepeněžní pomoci také poskytují zaměstnance na dobrovolnickou práci. Celkově se zvyšuje počet podniků, které poskytují určitou formu pomoci neziskovému sektoru. Zvedá se i počet malých a středních podniků. Za rok 2011 firmy darovaly celkovou částku v hodnotě 2,47 miliardy korun.¹³⁵

Individuální filantropie

Dárcovství spadá ovšem i do roviny individuální. Tato forma je po mírném útlumu, který následoval po roce 2008 opět v ČR na vzestupu. Hodnota darů za rok 2011 činila 1,43 miliardy korun, což je více než 5% nárůst oproti předcházejícímu roku.

---

¹³³ viz Hyánek, *Rozbor financování nestátních neziskových organizací*. 36

¹³⁴ viz Rektořík, *Organizace neziskového sektoru*, 97

¹³⁵ Česká televize [online]. Po letech útlumu se dárcovství v ČR vrátilo na předkrizovou úroveň. 13.9.2012 [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/195876-po-letech-utlumu-se-darcovstvi-v-cr-vratilo-na-predkrizovou-uroven/>

Zvýšil se i počet jednotlivců v řádu tisíců.¹³⁶ Podle průzkumu humanitární organizace ADRA za rok 2012 se dárcovství v ČR věnuje 53% celkového obyvatelstva. Češi se ovšem podle průzkumu dárcovství věnují nepravidelně. Vlnu dobročinnosti většinou zvedne přírodní nebo humanitární katastrofa. Pravidelný měsíční dar poskytuje pouze 6% obyvatelstva.¹³⁷ Dárcové pocházející z různých prostředí a do NO nepřinášejí jen finanční prostředky ale i know-how a zdroje informací. Může se jednat o členy nadací, lidi z cílových skupin či jejich příbuzné a ostatní dobrovolníky s podobnými zájmy. K důležitým faktorům individuálního dárcovství patří dozajista komunikace s dárcem a jeho seznámení s cíli a poselstvím organizace. Při vzájemné důvěře se z jednorázového minimálního dárce může stát častější přispěvatel.¹³⁸ To je ovšem pro většinu NO časově i jinak náročným úkolem.

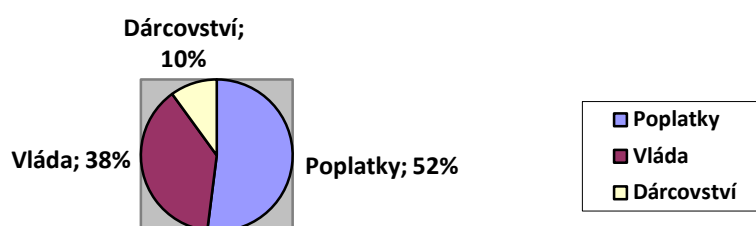
¹³⁶ ibid

¹³⁷ Adra.cz [online]. Pravidelné dárcovství v ČR. [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/mince-denne/pravidelne-darcovstvi-v-cr>

¹³⁸ viz Rektořík, Organizace neziskového sektoru, 97

10 Financování neziskových organizací v USA

Ve spojených státech NO využívají pro financování svých aktivit tři základní zdroje: vládní podporu, poplatky za své služby a dárcovství. Navzdory rozšířené mylné představě, že většina NO je financována filantropií a dárci, většinu celkových příjmů tvoří poplatky a příspěvky klientů NO. Tento zdroj příjmů tvoří celých 52% financování veřejně prospěšných organizací. Druhý největší zdroj (38%) je vláda. Individuální a podnikové dary spolu s dary od nadací a fondů činí pouhých 10% celkových příjmů (viz graf č.2)¹³⁹

Graf č. 2 – zdroje příjmů amerických neziskových organizací

Skladba zdrojů se podstatně liší od daných oborů. Na vládní podpoře jsou závislé organizace poskytující zdravotnické a sociální služby a na druhé straně na příspěvcích a darech závisí všechny církve a zájmové skupiny. Financování vzájemně prospěšných skupin pak spoléhá na zdroje, jako jsou členské příspěvky a příjem z investic. V posledních několika desetiletích se zdroje příjmů neziskových organizací v USA značně proměnily.¹⁴⁰

10.1 Veřejné zdroje financování

Podle O'Neillů byl vztah mezi neziskovým sektorem a vládou vždy rozsáhlý a obvykle úspěšný. Jako největší zdroj příjmů může stát považovat organizace zaměřené na sociální služby (65%) a na zdravotnické služby (45%). Příjmy soukromých vysokých škol jsou pak tvořeny 10% vládními dotacemi.¹⁴¹

V posledních letech, tj. od roku 2008, podpora NS ze strany americké vlády klesá. To je zapříčiněno jak recesí vyvolanou bankovní krizí, tak i obrovským

¹³⁹ viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 10

¹⁴⁰ viz O'Neill, *Nonprofit nation*, 20

¹⁴¹ *Ibid.*, 243

federálním rozpočtovým deficitem. Úloha vlády jako hlavního zdroje financí pro neziskové organizace se tedy zmenšuje. Vládní podpora NS také mění podobu. V 60. a 70. letech vláda nabízela hlavně granty a veřejné zakázky, tedy dotace na stranu výrobce. Z důvodu politických změn se vláda později začala uchýlovat spíše k formám podpory, jako jsou *záruky na půjčky, daňové úlevy a přímé půjčky*. Tyto formy vládní pomoci v oblasti neziskových organizací se nejvíce rozmohly v poslední dekádě a jen za rok 2010 tvořily částku 484 miliard dolarů. To se skoro rovná přímé vládní finanční podpoře, jež přesahovala sumu 500 miliard dolarů. Tato vládní podpora je velmi široká a zahrnuje mnoho oblastí od bydlení a zdravotní pomoci, přes pěstounskou péči až po školení zaměstnanců. V některých oblastech jako opatrovnictví dětí tato forma převládá. U tohoto příkladu konkrétně dostávají rodiny s nižšími výdaji daňové zvýhodnění, které za rok 2010 činilo 3.5 miliard, což přesahuje 2.1 miliard, které organizace a následně rodiny obdržely přes vládní grant Child Care and Development Block Grant.¹⁴²

Kromě zmíněných forem podpory, fungují v USA kuponové programy Medicare a Medicaid. Tyto vládní programy jsou tzv. spotřebitelské dotace. To znamená, že poskytují pomoc ve formě kuponů přímo uživatelům specifických služeb. Ti následně mohou svobodně zvolit poskytovatele služeb, buď neziskovou, nebo ziskovou organizaci. Růst těchto programů pokračoval podle Salamona i v době snižování vládních výdajů. Pokrytí Medicaidu se navýšilo na 50 různých podskupin populace a počet uživatelů tohoto programu činil 58 mil. Za rok 2008 (oproti 40 mil v r. 1998). Tento program poskytuje podporu uživatelům všech možných sociálních služeb např. pro osoby s handicapem, pro svobodné matky a jejich děti atd. Za nárůstem těchto programů stojí přirozený růst populace oprávněné k těmto službám a rovněž pokusy jednotlivých států přenést tyto služby z klesajících federálních grantů a zakázek právě na tyto programy.¹⁴³

Federální granty

Tradiční forma finanční podpory od státu jsou federální granty. Jedná se o finanční podporu ze strany vládních orgánů, která je určena na uskutečnění veřejného zájmu schváleného vládou USA. Celkem 26 vládních orgánů každoročně nabízí přes tisíc grantových programů v různých oblastech. Většina těchto programů je realizována

---

¹⁴² viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 25

¹⁴³ *Ibid.*, 557

na úrovních jednotlivých států a lokalit. Všechny granty jsou veřejně oznámeny spolu s postupem jak o něj zažádat.¹⁴⁴

10.2 Neveřejné zdroje financování

Poplatky za služby, členské příspěvky

Co se týče poplatků za zprostředkované služby, nejvíce jich obdrží organizace výzkumné a vzdělávací (školné na univerzitách) a dále organizace zaměřené na poskytování zdravotnické péče. U obou sektorů poplatky činí přes polovinu celkových příjmů. Vysoké je toto procento i u organizací zaměřených na umění a kulturu. Zde se rovná 34%. Na opačné straně spočívají organizace zaměřené na mezinárodní záležitosti (10% příjmů), jako pomoc uprchlíkům a imigrantům (viz tabulka 6 v příloze).¹⁴⁵ Vysoká čísla u těchto odnoží neziskového sektoru jsou dána pravděpodobně schopností uživatelů těchto služeb platit poplatky. Naopak neziskoví poskytovatelé služeb pro uprchlíky či oběti katastrof tuto formu financování využít nemohou.

Za účelem dosažení příjmů touto formou americké NO věnují značné úsilí v jinak typicky ziskových aktivitách jako řízení kvality, oceňování, marketing a prodej. Rovněž musí soutěžit s jinými neziskovými organizacemi a dokonce s podnikatelskými a vládními subjekty o finanční, personální a jiné zdroje a především o klienty. To zapříčiňuje nařčení neziskovek ze strany veřejnosti z komercializace a neplnění svého neziskového poslání. Mnoho amerických neziskovek si avšak podle O'Neillů účtuje za své služby částky, které jdou hluboko pod cenu skutečných nákladů za danou službu. Školné na církevní škole odpovídá jedné desetíně skutečných nákladů na studenta. Organizace působící na poli sociální péče požadují pouhé symbolické poplatky.¹⁴⁶ To víceméně vyvrací obvinění ze ziskových aktivit.

Na tomto zdroji financování jsou pochopitelně nejvíce závislé vzájemně prospěšné organizace.

---

¹⁴⁴ *Nonprofit Expert* [online]. Federal Grants 2013 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: www.nonprofitexpert.com/federal-grants/

¹⁴⁵ viz O'Neill, *Nonprofit nation*, 20

¹⁴⁶ *Ibid.*, 248

Nadace

Nadace jsou nejvýznačnějšími organizacemi v USA, které poskytují dotace. Přes 75 000 nadací věnovalo v grantech pro NO takřka 45 miliard dolarů, jen za rok 2007.¹⁴⁷ Většina nadací je nezávislých a soukromých. Tyto nezávislé nadace zakládají buď jednotlivci, nebo celé rodiny. Ve státech se často vážou na konkrétní známou zámožnou osobu nebo rodinu (př. Gates, Ford, Rockefeller). Jsou řízeny soukromě zvoleným představenstvem. Většina nadací je založena z důvodu poskytování finančních prostředků jiným neziskovým organizacím, jako jsou univerzity, muzea, nemocnice, a poskytovatelé sociálních služeb.¹⁴⁸

V USA kromě nezávislých nadací existují i nadace: tzv. operační, které namísto podpory neziskových organizací provádějí hlavně své vlastní programy (zejména v oblasti umění). Dále potom nadace komunitní a firemní. Komunitní nadace fungují v dané oblasti a obci a jsou financovány z více různých zdrojů. V jejich představenstvu zasedají vedoucí představitelé dané obce. Firemní nadace jsou logicky zřizovány firmami v případě, že chtějí neziskovou oblast podpořit pomocí vlastní instituce. Většina firem avšak volí jiné metody pomoci¹⁴⁹

Firemní filantropie

Podniky a firmy v USA vyvíjejí v rámci své podpory neziskových organizací několik druhů podpory. Jedná se o daňově odečitatelné dary, dotace podnikových nadací, marketing, public relations, reklamy a jiné výdaje na podporu NO. Podniky za rok 2001 vyčlenily ze svých zisků celkově 11 miliard dolarů. Další průzkum ukázal, že ze vzorku 209 velkých korporací, procento z jejich příjmů před zdaněním darované na charitu činilo 1.2%.¹⁵⁰ Dle federálního zákona, si můžou podniky nárokovat daňové odpočty u charitativních příspěvků až do 10% jejich nezdaněného zisku. Ovšem tak vysoké procento darované na charitu je velmi vzácné. V americké firemní kultuře jsou již 2% na tyto účely považované za štědrost.¹⁵¹ Všechny tyto statistiky jsou však jen pouhým odhadem. Firmy mají různé metody hlášení těchto darů. Některé druhy výpomocí neziskovým organizacím nejsou vůbec považovány za charitativní příspěvky.

---

¹⁴⁷ viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 467

¹⁴⁸ Ibid., 468

¹⁴⁹ viz O'Neill, *Nonprofit nation*, 183

¹⁵⁰ Ibid., 184

¹⁵¹ Ibid., 185

Kromě finančních darů, které jdou přímo neziskovým organizacím, vytvářejí některé firmy v USA i firemní nadace, které následně sponzorují NO. Firmy podporují nadace prostřednictvím ročních grantů z firemních zisků.¹⁵²

Finanční výpomoc je významnou formou firemní filantropie. Není ovšem jediná. 20-30% firemní podpory plyne z nefinančních příspěvků. Nefinanční pomoc by se v tomto hledisku dala rozlišit na hmotnou a nehmotnou. Pod hmotnou pomoc patří poskytnutí vlastních výrobků, vybavení či materiálu. V některých odvětvích je tato výpomoc vyšší než v jiných. Např. chemický průmysl věnoval v roce 1999 68% svých celkových příspěvků v nepeněžní formě. Přes šedesát procent se vyskytovalo i u farmaceutických společností a počítačových společností.¹⁵³ To se dá vysvětlit tím, že velká část darů tvoří pravděpodobně výrobky, které firma sama vyrábí. Mezi nehmotnou pomoc patří potom poskytnutí bezplatné inzerce či propagace NO, výpomoc v marketingu a poskytnutí rad od vedoucích pracovníků nebo od specifických odborníků. Firmy v USA rovněž často sponzorují akce a festivaly pořádané neziskovými organizacemi. Za rok 2007 to bylo 15 miliard dolarů. Tato částka se nepočítá do celkových finančních firemních darů a je ještě větší než přímé finanční dotace. Nejvíce (dvě třetiny) se podporují sportovní akce.¹⁵⁴

Individuální filantropie

Dárcovství je v USA velice rozšířené. Tento zdroj hraje podstatnou roli ve financování jen určitých neziskových oblastí a to zejména v oblastech občanských záležitostí, v umění nebo rekreace.¹⁵⁵ Návyky na dárcovství jsou podle Salamona zakořeněné v jednotlivých rodinách zejména nábožensky založených a předávají se z generace na generaci. To možná vysvětluje pravidelnost, se kterou zhruba dvě třetiny všech domácností darují ročně minimálně 25 dolarů na dobročinné účely. Více než jednorázové úkony je toto dárcovství pro jednotlivce pravidlem. Darované sumy samozřejmě závisí na příjmech dané domácnosti. Nejvíce finančních darů tradičně putuje k církvím a např. účast na náboženském obřadu předznamenává charitativní příspěvek účastníka. Účast na dárcovství je také silná u vzdělaných, u občansky angažovaných občanů nebo občanů se začleněností v dané komunitě (např. dlouholetý

---

¹⁵² viz Salamon, *The state of nonprofit America*, 470

¹⁵³ Ibid., 185

¹⁵⁴ viz Salamon, *The state of nonprofit America.*, 470

¹⁵⁵ Ibid., 11

obyvatel obce, či vlastník nemovitostí). 50% celkových darů do NS putuje z domácností s vysokým příjmem, které tvoří pouhých 7% celkové populace.¹⁵⁶ Podstatně ovlivňuje dárcovství i daně. Nejenže ho vyšší daně omezují, jelikož sníží příjem dárců, dary si můžou jejich poskytovatelé srazit ze svého daňového přiznání daně z příjmu.

---

¹⁵⁶ Ibid., 501

Financování- Srovnání

Celkově je v USA financování neziskových organizací zajištěno více zdroji než v ČR. I když je pro nejvíce organizací v obou zemích stále největším finančním zdrojem stát a veřejné rozpočty, forma podpory se liší. V Česku se jedná o účelové dotace na konkrétní projekty. V Americe v posledních letech vláda mění podobu pomoci neziskovým organizacím a svou pomoc kromě přímých federálních dotací směřuje na stranu uživatelů neziskových služeb, zaručuje půjčky a zvyšuje daňové úlevy. Nejvíce jsou na tomto zdroji v obou zemích závislé zdravotnické a sociální organizace. Větší závislost na veřejných zdrojích mají české organizace. U těch amerických převládá jako hlavní zdroj příjmy z poplatků a vlastní činnosti.

Pokud jde o vlastní příjmy tj. členské příspěvky, prodej služeb a výrobků, tento zdroj financování je zdaleka rozsáhlejší a frekventovanější v USA. To je dáno jednak větším rozsahem poskytovaných služeb a za druhé i větší odborností tržních aktivit jako jsou marketing a oceňování služeb. Tato forma převládá u všech forem neziskových organizací, včetně těch veřejně prospěšných i přesto, že nasazené ceny jsou značně netržní a tím často nepokryjí ani vynaložené náklady. V Česku jsou tyto aktivity resp. příjmy stále v rozvoji a jejich důležitost bude pravděpodobně s klesající státní podporou narůstat. Většinově využívány jsou jen u vzájemně prospěšných organizací.

I když je počet obyvatelstva věnující se této dárcovství přibližně stejný v obou zemích, rozdíl spočívá v pravidelnosti. Zatímco ve Spojených Státech, jak již bylo zmíněno, je pravidelné individuální dárcovství zakořeněno rodinnými i náboženskými hodnotami u většiny dárců, v České republice převládá trend dárcovství jednorázového pouze na základě aktuálních společenských problémů, jako jsou katastrofy apod. Vytvoření vztahu trvalého vztahu mezi dárcem a NO je přitom velice důležité z obou stran. NO to pomůže s finanční stabilitou a možností věnovat se dlouhodobým cílům a u dárců to vyvolá občanskou účast v dané neziskové oblasti.

Co se týče firemní filantropie, tak v USA se jedná o běžnou a zavedenou formou pomoci. V ČR je to poměrně novým fenomén, který přišel až s nástupem velkých firem. Firmy v USA tak mají daleko lépe vypracovanou strategii a dárcovství vždy odpovídá firemní image firmy. Kromě klasických druhů podpory jako poskytnutí finančních prostředků, materiálu či služby, které je běžně v obou zemích, funguje v USA také financování prostřednictvím firemních nadací, které jsou u nás stále poměrně čerstvou záležitostí. V Česku začaly vznikat až rokem 1998. Od té doby ovšem jejich počet

dosáhl 12% celkového počtu všech nadací. V roce 2011 existovalo na našem území 210 firemních nadací.¹⁵⁷

---

¹⁵⁷ *Donors Forum* [online]. Firemní nadace a firemní nadační fondy, 2010 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/firemni-nadace-a-firemni-nadacni-fondy.html>

ZÁVĚR

Tato práce měla za cíl vymezit neziskový sektor v obou zemích, srovnat jej z hlediska jednotlivých kapitol a podat souhrnný přehled. Historický a politický vývoj jasně předurčil a ovlivnil dnešní podobu neziskových organizací a sektorů. Zatímco v USA se nerušeně a svobodně formoval celé dvacáté století, u nás byl svobodný vývoj narušován polickou situací. Americký neziskový sektor má proto v americké ekonomice podstatnou úlohu, jak v rámci širě poskytovaných služeb, které zahrnují velkou část zdravotnictví a školství, tak i z hlediska zaměstnanosti. Celý sektor je právně rozlišen daňovými zákony, které určují jasně stanovené podmínky, které musí jednotlivé organizace splňovat. To přináší i větší průhlednost a přehlednost sektoru. Celistvost třetího sektoru dotváří i jeho profesionalizace.

Oblast neziskových organizací ČR je naopak stále ve stádiu rozvoje. To se projevuje nejednotnou legislativou, která nerozlišuje NO z hlediska vykonávaných činností, nýbrž z hlediska právní formy. Dále pak benevolentními podmínkami zdaňování neziskových organizací, které zvýhodňují i organizace vzájemně prospěšné a větší závislosti na veřejných zdrojích financování. Rozmanitost finančních zdrojů amerických organizací je rovněž větší než těch českých. To je zajištěno vyšším využíváním vlastních příjmů a pravidelností individuálního a firemního dárcovství. České nestátní organizace využívají financování z vlastních příjmů jen omezeně a individuální dárcovství není pravidelným příjmem.

Tato srovnávací analýza obou systémů přinesla zjištění, že dlouhodobé pevné postavení neziskových organizací v systému ekonomiky Spojených států ovlivňuje i jeho kvalitu. Český neziskový sektor ušel od roku 1989 velkou cestu, ale stále se může od svého protějšku co učit. Týká se to především legislativy, která by měla především rozlišit neziskové organizace, zpřísnit podmínky zdaňování a regulovat lobbying, což by vedlo ke zvýšení transparentnosti sektoru. Dále by se organizace mohly inspirovat metodami financování a za pomoci kvalifikovaných odborníků snížit svou závislost na veřejných zdrojích.

SUMMARY

The ultimate goal of the theses was to compare nonprofit sector and organizations in Czech Republic and United States. The means to succeed in this goal were the selected criteria for comparison. First chapter deals with the historical overview in development of nonprofit sector. The outcome of the chapter suggests that despite the apparent nonprofit activities and charitable feelings spotted in the early history of both countries, the later political development considerably marked the shape and operation of present day nonprofits. The following chapter deals with the present day shape and functions of nonprofits. It strives to delimit the nonprofits position within their nation's economic systems. It finds the common ground in realizing the importance of the nonprofit sector for public as well as the worsening fiscal conditions and personalistic issues. However the size of both sectors and the extent of provided services are almost incomparable with the United States topping all areas. Then the work deals with the types of nonprofit organization in both countries. In US the particular types of the nonprofits are defined by the federal tax law on the basis of the specialization of respective organization in a certain field (charitable, educational etc.). On the other hand Czech nonprofits are distinguished only by their legal form. The next criterion for comparing the organizations is the tax issue. The thesis provides the basic conditions for the tax-exemption of nonprofits in both countries with the focus on the income tax. It briefly covers also the area of other taxes and the issues related to nonprofits including the gift tax and property tax. The chapter concludes, that the firmly fixed rules and unified legislation which American nonprofits have, provides better transparency to the whole sector. The taxation is then far more effective and covers mostly the nonprofit organizations which are truly charitable. Even if the Czech tax laws are fairly clear in stating the conditions for taxing, it still lacks the unified condition in order for nonprofit to become tax-exempt. It disturbs the transparency of the sector and gives preferential tax-treatment not only to the charitable organizations. The final chapter of the thesis looks at the funding of nonprofits organizations. It describes the particular means of fundraising, both public and private. The aim was to see what form of support is granted to nonprofits and how it differs. It discovered far more multisource kind of fund structure in American organizations in comparison with the Czech counterparts. Particularly it is a smaller dependency on the public help and a bigger confidence in the own sources.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura

- [1] HOPKINS, Bruce R. *The Law of Tax-Exempt Organizations*. New York: John Wiley&Sons, 2011, 1056 s. ISBN: 0470602171
- [2] O'NEILL, Michael. *Nonprofit nation: a new look at the third America*. 2.vyd. San Francisco: Jossey-Bass, 2002, 308 s. ISBN 07-879-5414-4.
- [3] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- [4] SALAMON, Lester M. *The state of nonprofit America*. 2. Vyd. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2012, 708 s. ISBN 978-081-5703-303.

Elektronické zdroje

- [5] ANDERLE, Petr. *Máme na čem stavět: Útržky z historie občanské společnosti*. [online]. 2002, [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538_541/fakta_neziskovky-v_historie-neziskoveho-sektoru-v/
- [5] BYRNE, Tara. *A Historical Perspective of the Third Sector: Changing Times Call for Changing Ways*. In: *Depts.washington.edu* [online]. [cit. 2013-01-28]
- [7] DEVEROVÁ, Lenka. Jak založit obecně prospěšnou společnost. [cit. 2013-01-28] GRANTIS. 2001, č. 7. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanek/1159/511_559_565/fakta_legislativa-a-ucetnictvi_navody-legislativa/jak-zalozit-obecne-prospesnou-spolecnost/
- [8] HLADKÁ, Marie a Simona ŠKARABELOVÁ. *Nezisková organizace a její vymezení v roli daňového poplatníka*. In: [online]. [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory/Konference_Olomouc_Hladka_Skarabelova.pdf
- [9] HYÁNEK, Vladimír a Tomáš ROSENMYER. *Zpráva o neziskovém sektoru: Ekonomické výsledky neziskových organizací v ČR*. [online]. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2004, s. 18 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory/CVNS_-_autorska_studie.pdf
- [10] HYÁNEK, Vladimír, Simona ŠKARABELOVÁ a Markéta ŘEŽUCHOVÁ. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů* [online]. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2004, s. 40 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory/Rozbor_metody_problemy_reseni.pdf
- [11] NOVOTNÝ, Jiří. *Nevládní neziskové organizace na začátku 21. století* [online]. [cit. 2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/aop/162>
- [12] PROUZOVÁ, Zuzana. *Podíl a význam neziskových organizací na pracovním trhu s veřejnými službami a trhu poskytovatelů veřejných služeb*. [online]. [cit. 2013-02-

12]. Brno, Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2007, Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory/Prouzova_Zuzana_Contribution_VSE_070907.pdf

[13] ŠKARABELOVÁ, Simona. *Vymezení pojmu nestátní nezisková organizace*. [online] Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: http://www.e-cvns.cz/soubory_diskuse/vymezeni_nno.pdf

[14] VAJDOVÁ, Tereza. *Zpráva o neziskovém sektoru v České republice*. Nadace rozvoje občanské společnosti [online]. 2005.[cit. 2013-01-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.institutumeni.cz/res/data/002/000331.pdf>>.,

Webové stránky

[15] *Adra.cz* [online]. Pravidelné dárcovství v ČR. 2012 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/mince-denne/pravidelne-darcovstvi-v-cr>

[16] *Answers.com* [online]. Nonprofit Organizations and Taxes. 2012 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.answers.com/topic/nonprofit-organizations-and-taxes#ixzz2JyIv5nui>

[17] *Česká televize* [online]. Po letech útlumu se dárcovství v ČR vrátilo na předkrizovou úroveň. 13.9.2012 [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/195876-po-letech-utlumu-se-darcovstvi-v-cr-vratilo-na-predkrizovou-uroven/>

[18] *Department of Revenue Washington State* [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://dor.wa.gov>

[19] *Donors Forum* [online]. Firemní nadace a firemní nadační fondy, 2010 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/firemni-nadace-a-firemni-nadacni-fondy.html>

[20] FRITZ, Joanne. IRS Classifications for Nonprofits. *About.com* [online]. [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://nonprofit.about.com/od/becomingtaxexempt/a/nonprofittypes.htm>

[21] GOETTLER, Jim. Types of Nonprofit Organizations. [Http://www.netplaces.com](http://www.netplaces.com) [online]. [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.netplaces.com/starting-running-nonprofit/understanding-organizations-and-corporations/types-of-nonprofit-organizations.htm>

[22] JIŘIČKA, Jan. Soudy budou zřejmě kontrolovat neziskovky, zda konají obecné blaho. [online]. [cit. 2013-02-14]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/neziskovky-ziskaji-status-verejne-prospesnosti-f7f-/domaci.aspx?c=A121207_190116_domaci_jj

[23] *Ministerstvo financí České republiky: Financování neziskových organizací* [online]. 2005 [cit. 2010-01-30]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/nezisk_organizace.html#doctop>.

[24] *Neziskovky.cz* [online]. Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990 - 2012. 2012 [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/data/stat_NNO_tabulka_1990_2012txt12780.pdf

- [25] *Neziskovky.cz* [online]. Zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2010. 2011 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/data/Zprava_o_stavu_NS_2010txt11805.pdf
- [26] *Neziskovky.cz* [online]. Zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2011, červen 2012 [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/sdata/CSOSI_Ceska_republika_final_470.pdf
- [27] *Nonprofit Expert* [online]. Federal Grants, 2013 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: www.nonprofitempert.com/federal-grants/
- [28] *Startnonprofitorganization.com* [online]. Types of Nonprofit Organizations. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.startnonprofitorganization.com/types-of-non-profit-organizations>
- [29] *Strukturální fondy.cz* [online]. Neziskové organizace získaly z fondů EU přes 2 miliardy korun. 2.2.2010 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Narodni-organ-pro-koordinaci/Archiv/2010/Neziskove-organizace-ziskaly-z-fondu-EU-pres-2-mil>
- [30] *Třetí patro* [online]. Historie neziskových aktivit v ČR. [cit. 2013-01-18]. Dostupné z: <http://www.tretipatro.cz/index.php?cmd=page&id=26>
- [31] *Unie nestátních neziskových organizací olomouckého kraje* [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.uno-ok.cz/>
- [32] *vlada.cz* [online]. Rozbor financování nestátních neziskových organizací. 17.1.2012 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/rozb主-financovani-nestatnich-neziskovych-organizaci-91858/>
- [33] *wikihow.com* [online]. How to Start a 501c3 Nonprofit Organizationc3-Nonprofit-Organization. [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.wikihow.com/Start-a-501c3-Nonprofit-Organization>

Legislativní dokumenty

- [34] Exemption from tax on corporations. In: *26 USC § 501*. 1984. Dostupné z: <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/26/501>
- [35] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- [36] Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů
- [37] Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí
- [38] Zákon č. 357/1992 S., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí
- [39] Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů
- [40] Zákon č.16/1993 Sb., o dani silniční

- [41] Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech
- [42] Zákon č. 340/2000 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích
- [43] Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech

SEZNAM ZKRATEK

IRS	Internal Revenue Service – Federální finanční úřad v USA
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
NO	Neziskové organizace
NS	Neziskový sektor
NNO	Nestátní neziskové organizace
OPS	Obecně prospěšná společnost
RNNO	Rada vlády pro nestátní neziskové organizace

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 - Počet schválených žádostí o udělení statutu Nezisková organizace	71
Tabulka č. 2 – Vývoj počtu NNO v ČR po roce 1990 v ČR	72
Tabulka č. 3 – Dobrovolnická práce v neziskových institucích v ČR	73
Tabulka č. 4 – Typy neziskových organizací v ČR	36
Tabulka č. 5 - Typy neziskových organizací v USA	36
Tabulka č. 6 – Zdroje příjmů amerických neziskových organizací podle oborů	73

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – zaměstnanost v jednotlivých sektorech v USA za rok 2006	18
Graf č. 2 – zdroje příjmů amerických neziskových organizací	55

PŘÍLOHY

Tabulka č. 1 – Počet schválených žádostí o udělení statusu Nezisková organizace v USA

Rok	schválené organizace
1956	5373
1957	5015
1958	4865
1959	4920
1960	4907
1961	4780
1962	4554
1963	4871
1964	6936
1965	11 929
1955	13 445
1967	13 672
1968	14 640
1969-1976	-
1977	36 017
1978	35 214
1979	35 342
1980	36 980
1981	36 854
1982	38 434
1983	38 604
1984	44 173
1985	44 205
1986	43 007
1987	43 964
1988	41 335
1989	41 569
1990	38 649
1991	38 801
1992	43 788
1993	43 975
1994	46 890
1995	50 613
1996	48 635
1997	54 304
1998	58 162
1999	59 264
2000	67 267

Tabulka č. 2 - Vývoj počtu NNO v ČR po roce 1990

Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990 - 2012

Nestátní neziskové organizace	Občanská sdružení	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Evidované právnické osoby	Organizační jednotky sdružení
1990	3 879					
1991	9 366					
1992	prosinec 15 393	prosinec 1 551				
1993	prosinec 21 694	prosinec 2 768				
1994	prosinec 24 978	prosinec 3 800				
1995	prosinec 26 814	listopad 4 253				
1996	březen 27 807	březen 4 392		březen *1		
1997	březen 30 297	prosinec 5 238		březen 52		
1998	listopad 36 046	listopad **55	listopad **71	listopad 129		
1999	léto/podzim 38 072	prosinec 272	prosinec 695	prosinec 560		
2000	květen 42 302	květen 282	květen 735	květen 557		
2001	listopad 47 101	listopad 299	listopad 784	listopad 701		
2002	říjen 49 108	říjen 330	říjen 825	říjen 762	říjen 4 785	říjen 30 547
2003	listopad 50 997	listopad 350	listopad 859	listopad 884	listopad 4 946	listopad 31 509
2004	prosinec 53 306	prosinec 362	prosinec 898	prosinec 1 038	prosinec 4 927	prosinec 32 020
2005	prosinec 54 963	prosinec 368	prosinec 925	prosinec 1 158	prosinec 4 605	prosinec 33 178
2006	prosinec 58 347	prosinec 380	prosinec 992	prosinec 1 317	prosinec 4 464	prosinec 28 868
2007	prosinec 61 802	prosinec 390	prosinec 1048	prosinec 1 486	prosinec 4 446	prosinec 29 378
2008	prosinec 65 386	prosinec 411	prosinec 1095	prosinec 1 658	prosinec 4 399	prosinec 29 752
2009	prosinec 68 631	prosinec 429	prosinec 1168	prosinec 1 813	prosinec 4 347	prosinec 30 640
2010	prosinec 72 111	prosinec 449	prosinec 1 205	prosinec 1 958	prosinec 4 352	prosinec 31 166
2011	prosinec 75 627	prosinec 455	prosinec 1 269	prosinec 2 126	prosinec 4 366	prosinec 32 104
2012	červen 77 801	červen 458	červen 1 278	červen 2 183	červen 4 348	červen 32 376

Tabulka č. 3 – Dobrovolnická práce v neziskových institucích v ČR

Tab. č. 1.4: Dobrovolnická práce v neziskových institucích sloužících domácnostem, podle právních forem

Table 1.4: Volunteer work in NPISHs: by legal form

Kód právní formy Legal form code	Název právní formy Name of legal form	Počet odpracovaných hodin dobrovolními pracovníky Number of hours volunteered in NPISHs				Ocenění dobrovolnické práce (v mil. Kč) [†] Valuation of volunteer work (in CZK millions) [†]			
		2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
117	Nadace Foundation	31 578	65 469	54 797	48 453	4	9	8	7
118	Nadační fond Endowment fund	102 803	106 148	124 080	131 340	14	15	17	19
141	Obecně prospěšná společnost Generally beneficial company	163 322	195 208	200 397	217 540	22	28	27	31
641	Školní právnická osoba School legal person	23 728	34 452	31 973	27 749	3	5	4	4
701	Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.) Association (club, union, etc.)	17 315 874	21 012 226	20 232 605	21 379 604	2 309	2 986	2 779	3 080
711	Politická strana, politické hnutí Political party, political movement	59 974	71 540	70 600	143 322	8	10	10	21
721	Církevní organizace Church organization	2 696 309	2 366 055	2 380 675	1 571 799	360	336	327	227
731	Organizační jednotka sdružení Organizational unit of a association	26 011 276	22 765 915	20 705 414	21 105 326	3 469	3 235	2 844	3 041
741	Stavovská organizace - profesní komora Professional organization - chamber	1 811	2 706	2 430	2 284	0	1	0	0
751	Zájmové sdružení právnických osob Association of legal entities	45 302	44 732	24 597	43 892	6	6	3	6
761	Honební společenstvo Hunting community	222 970	225 665	193 834	221 595	30	32	27	32
	Celkem Total	46 674 947	46 890 116	44 021 402	44 892 904	6 225	6 663	6 046	6 468

Tabulka č. 6 – Zdroje příjmů amerických neziskových organizací podle oborů

Percent Sources of Revenue for Reporting Non Profits					
Subsector	Private Contributions	Fees for Services	Govt Grants and Fees	Investment Income	Other
Art, Culture, Humanities ¹	45%	34%	13%	5%	3%
Education	17%	61%	15%	6%	2%
Environment and Animals ²	49%	29%	15%	3%	5%
Health	4%	56%	36%	2%	1%
Human Services	20%	28%	50%	2%	2%
Internat'l and Foreign Affairs	69%	8%	20%	2%	2%
Other ³	44%	27%	21%	5%	3%

Notes:
¹ Includes public libraries whose government funding is substantial
² Includes community animal shelters the majority of which operate under government contracts
³ Includes civil rights and advocacy, community improvement, philanthropy and volunteerism, science and technology, religion-related, other